

MAGYAR HÍRADÓ

HUNGARIA
Extern

T. Dunaposta

BUDAPEST
Postafiók 151.

* KERESZTÉNY * NAPILAP *

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T. Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Igazgató és felelősszerkesztő:

DR PAÁL ÁRPÁD

ORADEA

Főmunkatárs:

DR GYÁRFÁS ELEMÉR

BELGIUM letette a fegyvert

Lipót király utasította a belga hadsereg vezetőit, hogy szüntessék be a további harcot

Nagy diplomáciai ellentámadásba kezdtek a nyugati szövetségesek. Közeledési kísérletek Szovjet-Oroszországhoz és Olaszországhoz, tárgyalások az Egyesült Államokkal

Olaszországban növekvőben van a háborúba való beavatkozás iránti hangulat

Lapunk tegnapi számában Calais elfoglalásáért kapcsolatban tegnap megírtuk, nem kell többé tartaniok az évekig elhúzódó háború szörnyűségeitől. Ugy látszik, hogy a mai nappal meg is kezdődött a háború likvidálásának első szakasza. Lipót belga király katonái az éjszaka folyamán letették a fegyvert és feladták küzdelmet.

Mi még mindig hisszük, hogy nem fog sor kerülni a legvégső leszámolásra. A francia és angol körök józansága talán felül fog kerekedni s míg nem késő, leülnek a tárgyaló asztalhoz, hogy lefektessék egy boldogabb, igazságosabb és jobb világnak alapjait.

A belga hadsereg letette a fegyvert. Ez az esemény minden más eseményről elterelheti most a figyelmet, de mellette nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a diplomáciai tevékenységet, amelyet az angol kormány kezdett az eddig még semleges három nagyhatalom: Olaszország, Szovjet-Oroszország és az Egyesült Államok megnyerésére.

Az angol diplomáciai akció sikerének a kilátásait még nem lehet előrelátni, de előjelek utalnak már a kimenetelre. A Földközi-tengeren egyre gyűlnek a viharfelhők. Máltából hazaindultak az amerikai és más nemzetiségű állampolgárok. Máltában és Gibraltárban szigorú óvintézkedéseket léptettek életbe. Az olasz rádió és az olasz sajtó nem győzi hangoztatni, hogy az angol próbálkozók mindegyike egyoldalúak. Az olaszoknak „természetes igényeik” vannak. Ezeket nem egyensúlyozhatja sem kártérítés, sem előnyös gazdasági ajánlatok, annál kevésbé fenyegetés. A fenyegetés csak siettetni az elkerülhetetlen olasz beavatkozást. Erről egyre nyíltabban beszélnek és írnak Olaszországban.

Az Egyesült Államok magatartásában eddig külső látszatra semmi változás sem történt. A semlegességi törvény, Roosevelt elnök és a

kormány rokonszenve a szövetségeseknek kedvez, azonban a nyílt kiállást belpolitikailag a

Reynaud rádióban közli a belga fegyverletételt

Londonból jelentik: A Reuter párizsi jelentése szerint Reynaud francia miniszterelnök kedden reggel rádiónyilatkozatban bejelentette, hogy a belga hadsereg a belga király határozatára az elmúlt éjszaka feladta a harcot.

A francia miniszterelnök beszédében a következőket mondotta:

— Súlyos eseményt kell közölnöm a francia néppel, mely az elmúlt éjszaka történt. A franciák többé nem számíthatnak a belga hadsereg támogatására. Ma reggel 4 órától kezdve a brit és francia hadseregek egyedül állnak szemben az ellenséggel.

A miniszterelnök ezután így folytatta:

— Hadseregeink két csoportra oszlottak. A francia hadsereg a Somme mellett harcol, a másik hadsereg a belga hadseregből, a brit expedíciós hadseregből és a Blanchard parancsnoksága alatt álló néhány francia hadosztályból állt. 18 nappal ezelőtt a belgák királyi felhívással fordult a szövetségesekhez s most határozott anélkül, hogy tekintetbe vette volna a brit és francia katonákat, akik az ő hívására siettek az ő országának a segítségére. Lipót belga király letette a fegyvert. Olyan esemény ez, amelyre nincs példa a történelemben. A belga kormány közölte velem, hogy a királynak ezt az elhatározását miniszterei egyhangulag ellenezték.

Befejezésül Reynaud hangoztatta, hogy az angolok és franciák most még egysegebbek, mint valaha és azon az új vonalon, amelyet Weygand tábornok Pétain tábornaggal egyetértésben a Somme mentén berendezett, a siker reményével folytatják az ellenállást.

Olaszország beavatkozása rövidesen bekövetkezik A sajátos olasz módszer

Párizsból jelentik. Beavatott párizsi körök szerint a szövetségesek fontos tárgyalásokat folytatnak a három legnagyobb semleges hatalommal, Olaszországgal, Szovjet-Oroszországgal és az Egyesült Államokkal. A tárgyalások gazdasági kérdések körül forognak ugyan, de a dolog természeténél fogva a diplomáciai kapcsolatok területét is érintik. Az ostromzárnak az olasz gazdasági érdekekkel való összeegyeztetése legutóbb nagy előhaladást tett és mértékadó francia helyen remélik, hogy a tárgyalások rövidesen megegyezéshez vezetnek. Bár az angol-olasz tárgyalások sikerrel kecsegtetnek, Párizsban nem ringatják magukat ábrándokban Olaszország végső elhatározását illetően. A francia sajtó római tudósítói nyíltan feltárják a helyzetet és előkészítik a lakosságot arra, hogy Olaszország földközi-tengeri követelesei megvalósítását fegyveres eszközzel

fogja megkísérelni. Feltűnést keltezt Párizsban a Temps jólétesült római tudósítójának hétfői távirata, mely szerint Olaszország gyorsított ütemben közeledik a beavatkozáshoz. Olaszország meglepetésszerűen fog eljárni és közbelépése sajátosan olasz lesz. Olaszország és Németország külön-külön fog harcolni, mindenik hatalom a maga saját céljai eléréséért, de azért alapjában véve mégis egy táborban lesznek. A szövetségese és a szovjet-unió kapcsolatai is fordulópont előtt állnak. Az angol-szovjet kereskedelmi tárgyalások új lendületet vettek. Washington és a nyugati hatalmak között a hadianyagszállítások meggyorsítása és a fizetési módok egyszerűsítése és enyhítése tárgyában folynak eszmecserek. Végül, francia diplomáciai körök igen fontos eseménynek minősítik a spanyol-francia és spanyol-angol viszonyban mutatkozó javulást.

A földközi-tengeri helyzet. — Szigorú biztonsági intézkedések Máltában és Gibraltárban

Gibraltárból jelentik hivatalosan: Keddtől kezdve megtiltják a lakosságnak otthonaik elhagyását este 11 óra 30 perctől kezdve reggel 5 óra 30 percig. Ez idő alatt csak a brit fegyveres erő egyenruhás tagjai és az engedéllyel bíró egyének mutatkozhatnak az utcán. Mint ismeretes, Máltában is katonai intézkedéseket tettek.

Belgrádból jelentik: A jugoszláv lapok is foglalkoznak a Földközi-tengeri helyzettel. Az egyik török lap idézi a moszkvai Pravda cikkét, mely szerint Oroszország a nagyhatalmaktól függetlenül a maga politikáját követi, mely megegyezik az Északamerikai Államok politikájával: biztosítani a békét és emberiséget.

Az olasz követelések lényege:
„Biztosítani kell Olaszország uralmát a Földközi-tengeren.

Rómából jelentik: Az olasz lapok nap-nap után egyre nagyobb határozottsággal foglalkoznak Olaszország természetes törekvéseivel. A *Lavoro Fascista* részletesen foglalkozik a nizzai kérdéssel és rámutat arra, hogy az kérdés Olaszország természetes törekvései közé tartozik. Hangoztatja a cikkirő, hogy Nizzát 1860-ban engedték át Franciaországnak annak a kétes értékű támogatásnak ellenértékéért, amelyet III. Napoleon az Ausztriával vívott harcban nyújtott. Nizzában ma is 50 ezer olasz él és a város teljesen megőrizte olasz jellegét. Nem kétséges, — írja a lap — hogy ez a kérdés a nemzetek jogainak megfelelően fog megoldást nyerni.

A *Tribuna* tuniszi jelentése szerint az ottani francia hatóságok az utóbbi napokban olyan intézkedéseket tettek, amelyek súlyosan sértik az olaszok érdekeit. Az olasz lapokat nap-nap után elkobozták s a sajtó a legszigorubb cenzurának van alávetve.

A *Piccolo* szerint az olasz politika legfőbb célja, hogy elvágja azt a három csomót, mely az olasz szabadságot korlátozza. Ezek: Suez, Gibraltár és a Dardanellek. A Földközi-tengernek ismét *Mare Nostro*-nak kell lennie.

A Ducehoz nap mint nap igen sok távirat érkezik az olasz nép különböző rétegeiből, biztosítva odaadásukról és hűségükről az olasz nép vezérét. A bolognai egyetem tanárai és diákjai feliratban biztosították a Ducét, hogy készek megvalósítani azt az eszmét, amelyet Carducci, a nagy költő tüzött ki célul: szabad Olaszországot az Alpesektől le, egészen a szigetekig, kivívni az olasz hajózás teljes függetlenségét a Földközi-tengeren. Marinetti futurista költő, a futurista művészek egyesületének elnöke, kiáltványt bocsátott ki, melyben a háborút dicsőíti és követeli a Földközi-tengeri olasz uralom biztosítását.

A balkáni nyugalmi helyzet.

Genéből jelentik: A *Baseler Nachrichten* Rómából keltezett magántáviratot közöl, mely a következőket mondja:

— A római sajtó rámutat arra, hogy a helyzet a Balkánon nyugodt és biztos. Az utóbbi napokban érdekelt részről terjesztett rémhírek nem felelnek meg a valóságnak. Így alaptalanok azok a hírek is, amelyek arról szólnak, hogy Törökország megszüntette egész vasúti forgalmát a balkáni államokkal, hogy Jugoszlávia lezárta a határt Albánia felé és más effélék. Ezek a híresztelések azonban nem befolyásolták azt a bizakodó megítélést, mely a Balkán félsziget helyzete tekintetében az elmúlt héten kialakult.

Ujabb katonai behívások Görögországban

Athénből jelentik: A hadügyminisztérium újabb körrendeletével fegyvergyakorlatra hívta be a görög tartalékosok további korosztályait. A behívási parancs a műszaki csapatok kivételével minden fegyvernem 1934 és 1935 korosztálybeli tartalékosait érinti. Az 1934-ik korosztály tartalékosai június 2-án, az 1935-ik évi korosztály behívottai pedig június 4-én jelentkeznek fegyvergyakorlatra. A görög hadügyminisztérium megállapítja, hogy a rendelet viszonylag kevésszámú tartalékosat hív zaslók alá, főleg a modern fegyverek használatának begyakorlása céljából.

Svájcba lassankint visszatér a nyugalmi állapot.

Bernből jelentik: Uri kanton hatósági elhatározták, hogy a kanton egész területén eltávolítják az utakról a helység és jelző táblákat és osz-

lopokat, valamint kilométerjelző köveket, hogy ezzel a kantonban való tájékozódást megnehezítsék.

Királyi sarjak halála a nyugati hadszíntéren.

Párizsból jelentik: A flandriai hadtéren elcsúszott az angol király unokatestvére, Frederic Cambridge ezredes, aki a Windsor ház tagja volt.

Elindult Moszkvába az angol tárgyaló bizottság. Gazdasági és politikai kérdések a tárgyalások napirendjén

Londonból jelentik: *Maisky*, londoni szovjet nagykövet közölte Halifax angol külügyminiszterrel, hogy a szovjet kormány hozzájárul Sir Stafford Cripps és a vezetése alatt álló angol küldöttség Moszkvába utazásához.

A Reuter-ügynökség úgy értesül, hogy Sir Stafford Cripps már útban is van Moszkva felé.

A párizsi Havas-ügynökség közli: Sir Stafford Cripps moszkvai útjával kapcsolatban

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda közli: A volt német trónörökös fia, Vilmos porosz herceg május 13-án a nyugati harcfronton vívott harcokban súlyosan megsebesült. A herceg vasárnap egy frontkórházban meghalt. Temetése minden valószínűség szerint, szerdán lesz Potsdamban. Vilmos herceg főhadnagyi rangban volt és egy gyalogos századot vezényelt.

Német ejtőernyősök Doverben?

Rómából jelentik: A *Tribuna* berlini jelentése szerint a német fővárosban az a hír terjedt el, hogy német ejtőernyősök szálltak földre Doverben. A hírt még nem erősítették meg, de nem is cáfolták.

londoni politikai körökben úgy vélik, hogy a moszkvai megbeszélések nemcsak gazdasági, hanem politikai jellegűek is lesznek. Politikai szempontból valószínű, hogy az oroszok hangsúlyozni fogják, hogy a megbeszélések csak az angol-szovjet viszonyra vonatkozhatnak és nempedig Oroszországnak egy harmadik hatalommal való kapcsolatára, mivel nem akarnák, hogy a megbeszéléseknek németellenes jelleget tulajdonítsanak.

Az olasz *Messagero* szerint a háború rövidesen angol területre ér

Német nehéz tüzérség zárja el a La Manche csatornát

Rómából jelentik: Az olasz lapok azt a kérdést fejtegetik, hogy a német támadás második szakasza Anglia, vagy Franciaország ellen irányul-e majd. A *Popolo di Roma* szerint a német hadvezetőség a franciaország szövetséges haderő leküzdése után olyan stratégiai helyzetbe kerül, hogy Anglia és Franciaország ellen a siker egyenlő reményével, sőt egyszerre mindkettő ellen is hadműveletet kezdhet. A *Messagero* szerint a világ rövidesen olyat lát, amelyet 900 év óta nem látott: háborút az angol területen. Az olasz lap eze-

rint a németek már legközelebb elhelyezik az angol partokkal szemben újszerű, nehéz tüzérségüket és ellenőrzés alatt tarthatják a csatornát és az angol partvidéket.

A *Popolo di Roma* szerint *Ironside* áthelyezése azzal függ össze, hogy *Weygand* közölte, nincs módjában megvédeni az Angliával szemben fekvő francia kikötőket. Az angol kormány ekkor határozta el, hogy *Ironside*t megbizsa Anglia közvetlen védelmével.

Londonból jelentik:

Angol repülők német kézen levő holland és belga légi támaszpontokat bombáztak

Londonból jelentik: A Reuter közli az angol légügyi minisztérium jelentését, mely szerint az angolok a német kézen levő holland és belga légi támaszpontokat bombázták. Nagy zavarokat okoztak a vasúti és vízi közlekedésben a Rajna és Franciaország között elterülő területen is. Támadták a brüsszeli, antwerpeni és charleroi-i repülőteret is. Az angol légügyi minisztérium jelenti még, hogy keddre virradó éjszaka eltaláltak fontos vasúti elágazásokat, hidakat és vasútvonalakat,

valamint az Eix la Chapelle-től déli felé vezető vasútvonalat.

Államtanácsot tartott a francia kormány Lebrun köztársasági elnök elnöklétével.

Párizsból jelentik: A francia kormány tagjai hétfőn este 10 órakor *Lebrun* köztársasági elnök elnöklétével államtanácsot tartottak. Az államtanács éjjel után 20 perccor ért véget. Meghallgatták *Weygand* jelentését, majd a katonai és diplomáciai helyzetről tanácskoztak.

Berlinből jelentik:

A La Manche csatorna német ellenőrzés alá került. London és a Temze torkolata kikapcsolódott a hajó-forgalomból

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda.) „Akié Calais, azé Anglia kulcsa” — jelentik a Német Távirati Irodának. A német arcvonal kitolásával a csatorna francia partjait, nemcsak Angliának a francia szárazföldről történő kiszorítását jelenti, hanem azt is, hogy megszűnt az angol uralom a csatorna felett és a Temze kikapcsolódott a hajóforgalomból. Ennek következtében beállt a nyugatangliai kikötők további túlterhelése. Dunkerque, Calais és Boulogne német megszállása

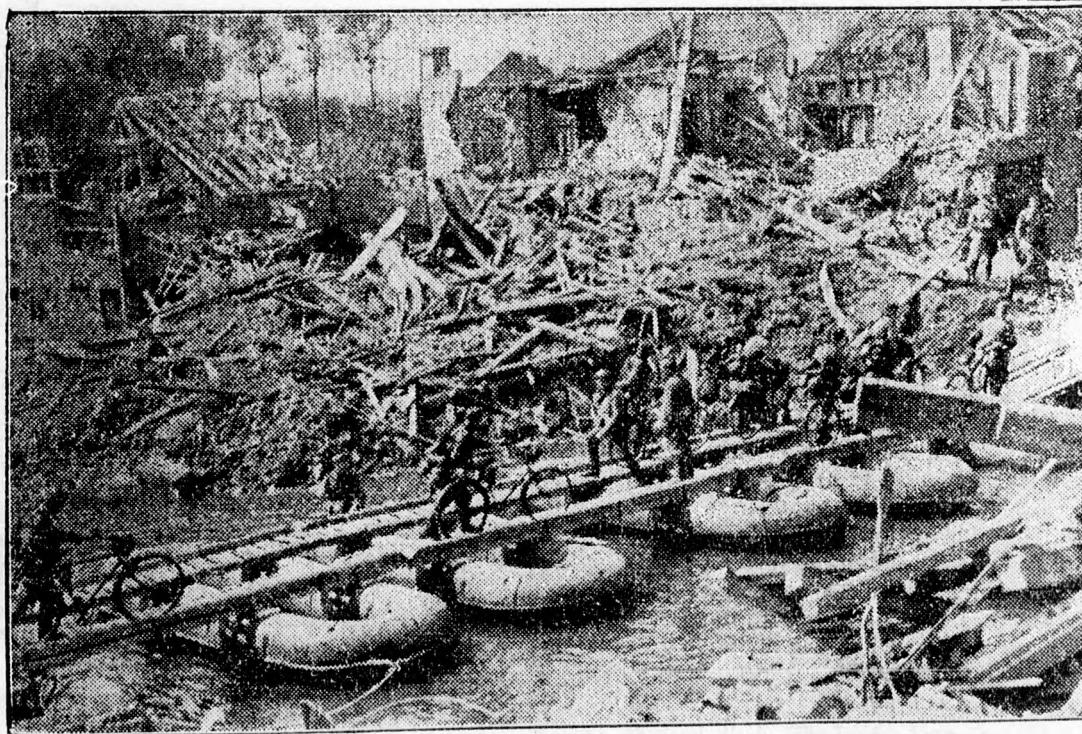
Anglia számára halálos fenyegetés, mert ezáltal a legrövidebb úton támadhatják meg Angliát. Nagy előny, hogy a légi erők megrövidített felvonulási útja az üzemanyag csökkenését és a bombateher növelésének lehetőségét hozza magával. Legfontosabb pedig az, hogy a még francia földön lévő angol csapatok elhajózási lehetőségét a kikötők megszállása erősen akadályozza. Ez az oka a Calais melletti szivós ellenállásnak.

Korlátozások az európai vasúti forgalomban a háborús állapotok miatt

Rómából jelentik: A Franciaországban és Svájcban foganatosított vasúti intézkedésekkel kapcsolatban, amelyek során számos vonalon megszüntették a forgalmat, az olasz vasutak igazgatósága is úgy határozott, hogy megszünteti az átmenő vasúti és hálókocsiforgalmat. A Magyar Államvasutak igazgatósága is közli, hogy Budapest Déli p. u.—Párizs—Lyon közötti hálókocsik május 27-ikétől kezdve csak Budapest—Vérence között közlekednek.

Az aradi magántisztviselők viharos közgyűlése

Aradról jelentik: A temestartományi magántisztviselők és alkalmazottak céhének aradi tagozata izgalmas rendkívüli közgyűlést tartott. A cég 565 tagja közül mindössze 136 jelent meg a közgyűlésen, amely azonban ezáltal, minthogy másodsorra tüzték ki, alapszabály szerint a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes volt. Ennek megállapítása után Vajda János tisztviselő azt a javaslatot terjesztette elő, hogy a tisztikar jelölésénél titkos szavazást alkalmazzanak. Mosoiu Victor elnök tiltakozott ez ellen s utalt arra, hogy a szakmai szervezetben nem lehetnek titkok és mindenkinek rendelkeznie kell annyi bátorsággal, hogy véleményét nyíltan is kifejezze. A névszerint megtartott szavazás során Vajda János javaslata győzött s miután a közgyűlés jóváhagyta az alapszabályok módosítására vonatkozó indítványát, sor került a tisztújító jelölésre. Mosoiu Victor elnök a tisztviselők és alkalmazottak közös megegyezés alapján szerkesztett névsor megválasztását kérte. (Ezen a névsoron a régi elnök volt a vezető.) Vajda János másik névsort terjesztett elő, amelyet Olariu Petru tisztviselő vezetett. A felszólaló az ellenjavaslatot azzal indokolta, hogy a régi vezetőség eddigi tevékenysége nem elégitette ki a várakozásokat. Másutt a magántisztviselők és alkalmazottak céhe jelentékeny megélhetési előnyöket vívott ki, Aradon viszont a cég-vezetőség csak némi eredményt mutathat fel. Minthogy több békítő közbelépés sem vezetett az ellennévsor visszavonására, az elnök bejelentette, hogy az elnökség eláll a közös jelölés fenntartásától, Cristea Constantin harmadik névsort olvasott fel, amelynek szintén Mosoiu volt a vezetője. Egy szavazat érvénytelenségével a két névsorra történt szavazás azzal az eredménnyel zárult, hogy a Vajda-féle névsor 79, a másik névsor pedig 56 szavazatot kapott, tehát az elsőből 8, a másodikból 6 tagot terjesztettek elő a temestartományi céhközponthoz jóváhagyás végett. A tizenegy tagú vezetőségbe kilenc tisztviselőt és öt alkalmazottat jelöltek.

Rommálott helység Belgiumban, hová szükséghídon vonultak be a csapatok

Japán-magyar barátkozás

Sato volt japán külügyminiszter Budapestre is ellátogat

Rómából jelentik: Ito, Japán volt varsóikövete, aki jelenleg a római nagykövetségen teljesít szolgálatot, hétfőn este Budapestre érkezett, hogy Teleki miniszterelnökkel találkozzék.

Sato volt japán külügyminiszter berlini útja után, június 20-án szintén ellátogat Budapestre.

Jegyezzünk bónokat a hadsereg felszerelése érdekében

A hadsereg fenntartása nagy költségeket igényel. Mindenki jegyezzen hadfelszerelési kötvényeket. Naponként d. e. 9 és fél 2 között és d. u. 4—7 óra között a Banca Nationalnál, az összes nagyobb bankoknál, a Postatakarékpénztárnál s a pénzügyigazgatóságon lehet kötvényeket jegyezni, ahol rendelkezésre állanak a szükséges nyomtatványok.

Ez a legelőnyösebb államkölcson, amely 4 és fé. százalékos kamatjövédelmet hoz. Aláírni lehet 5 vagy 3 évre. Hat hónap után kifizetésre kerül az aláírt összeg egyötöde (vagyis minden ezer leies kötvény után 200 lei), három, vagy öt év után pedig a lejegyzett összeg teljes egészében.

A hat hónap múlva fizetésre kerülő ötödőrészel s a lejáró szelvényvel bármilyen állami, tartományi, vagy községi adót ki lehet fizetni.

Akinek a lejárat előtt szüksége van pénzre, zálogba helyezheti a kötvényeket a Nemzeti Banknál, amely azonnal kifizeti az érték 70 százalékát. A kötvény ettől függetlenül tovább kamatozik.

Minden hazaszerető román állampolgár azonnal ilyen kötvényekbe fekteti minden nélkülös-hető pénzét.

Szovjet-ország—olasz egyezkedésről ad hírt a jugoszláv sajtó

Közvetlen tárgyalások a két ország között. Roosevelt újabb jegyzéke Mussolinihez

Belgrádból jelentik: A Vreme című jugoszláv lap moszkvai jelentése szerint amíg a vizsály csak európai kérdésekre vonatkozott, a szovjet nem tanúsított iránta túlságos érdeklődést. De most, amikor a Kreml megítélése szerint a vizsály kiterjedése már a szovjetunió érdekeit is érinti, állásfoglalását tovább nem halogathatja. A szovjet kormány kész tárgyalásokat folytatni minden állammal, de nem hajlandó olyan megállapodást kötni, mely másik állam megtámadására irányúna és éppenúgy nem hajlandó ilyen akcióban részt venni. A jugoszláv lap szerint a szovjet kormány közvetlen tárgyalásokat folytat Olaszországgal is. Az olaszok állítólag biztosítékot adtak a szovjet-

nek arra, hogy az olasz célok nem zavarják meg a balkáni államok békéjét, amivel szemben viszont azt kérték, hogy a szovjet ne teremtsen háborús helyzetet a Földközi-tengeren addig, míg Olaszország más harctéren lesz elfoglalva. A szovjet mindent elkövet, hogy a Földközi-tengeri béke megerősödjék — fejezi be fejtegetését a jugoszláv lap.

Zürichből jelentik: A Budapestben megjelenő Uj Nemzedék zürichi tudósítója jelenti Londonból, hogy jólétesült diplomáciai körök úgy tudják, Roosevelt újabb jegyzéket intéz Mussolinihez. Ebben az USA elnöke arra kéri az olasz nép vezérért, hogy a szövetségeseikkel való vizsályát békés meg-egyezés alapján intézze el.

Roosevelt egyébként a képviselőháztól 32 millió dolláros hitel megszavazását kérte polgári repülők kiképzésére.

A háborút előkészítő okmányokat az amerikai diplomácia elé tárja a német kormány.

Belgrádból jelentik: A Politika című jugoszláv lap értesülése szerint a német kormány az amerikai diplomáciai testület tagjainak át fogja nyújtani azt a diplomáciai anyagot, mely a nyugati háború előkészületeire vonatkozik és amellyel a németek hitelét akarták rontani az amerikai közvélemény előtt. Németországnak — írja a lap — sok érdeke fűződik ahhoz, hogy az Egyesült Államok továbbra is a háborun kívül maradjanak és ezért mindent megtesz, hogy az amerikai közvéleményt a való helyzetről felvilágosítsa.

Plus S. J. művei:

Hogyan imádkozzunk?	45 lei
A kereszt királyi útja	95 "
Krisztus testvéreinkben	130 "
Krisztus Jézusban	120 "
Egéből szállott	55 "
P. Petit hajója	90 "
Papi elmélkedések	216 "

KORDA R. T. KIADÁSA

Lüttichi utca — a németek bevonulása után

„Öreg diák visszanéz...”

„Amott látszik a torony,
Epp olyan, mint régen volt...”
(Iglói diákok.)

Az újságíró nem mindennapi hivatásbeli kötelessége tanítani, oktatni, becsületesen informálni és nem utolsósorban szórakoztatni olvasóit. Ettől a céltől vezérelve jegyeztem fel néhány rendkívül bájos, jellemző, kedves apró történetkét a diákélet napos oldaláról... Színes ceruzaforgácsoknál nem egyebek, de csillogó gyöngyei a régi kedélyes diákélet és az egyszerű székegy néplélek kedélyes mélységeinek, eredetiségükben, hangulatkeltésükben pedig nagyon alkalmasak néhány derűs pillanat szerzésére.

Két Kuba-szivar — két kupa szilva.

Karácsony József, a csíksomlyói romai katolikus tanítóképző volt tudós paptanár-igazgatója, aki a kásonalattizti temetőben alussza békés almat, nagyon szerette a „bórszivar”-at. Rendesen Kubaszivart szívott. Állandóan kellemes, férfias, jóillatú „üri” szivarfüst terjengett szobájában és körülötte. Nagy is volt emiatt a csodálat: milyen nagy fizetése lehet, ha még olyan drága „bórszivarokat” is meg tud fizetni!

Köztudomású volt az is róla, hogy nagyon gyorsbeszédű volt. Erősen meg kellett szokni szavajárását, hogy első hallásra meg lehessen érteni azt, amit mond.

Egy alkalommal iskolai szünet idején kiszólt a tanári szoba ajtajából:

— Jöjjen csak ide Scholszki! — mondotta az egyik éppen arra járó tanítójelöltnek — itt van ez a pénz és hozzon nekem gyorsan két Kuba-szivart.

— Igenis igazgató úr, — vette át a pénzt Scholszki és már loholva szaladt is Náthánhoz, az öreg boltoshoz.

Karácsony igazgató, mikor meglátta a visszatérő tanárjelöltet, annyira erővett rajta a kacagás és rázta a nevetés, hogy szóhoz sem tudott jutni, könnyei valósággal potyogtak, hogyne, mikor állandóan a gyomrára gondolt, örökös Scholszki izzadt, zsiros kalapjában átnyújtott neki — két „kupa” szilvát...

„Madarat fogtam...”

Eppen szenvedélyes dohányosvolta miatt nem lépett fel nagyon szigorúan a cigarettázó és akkoriban különben is idősebb, bajszos névendékekkel szemben. Inkább csak „ijesztés”-re dőlgozott, bár így is féltek tőle nagyon a diákok.

Az egyik tízperces szünet alkalmával feltűnt neki, hogy igen sok tanítójelölt szorong a folyosó végében. A következő helyiségben már javában folyt a titkos cigarettázás. Kézről-kézre járt a közös költséggel, közlévzeti alapon vásárolt vastag cigaretták — a „Jenige.” A pénztelenek, az üzletrezzel nem rendelkező kisebbek, akik nem lehettek tagjai a „pipázó-társaság”-nak, türelmetlenül vártak a „samu”-ra, vagy „mukuj”-ra, melyek diáknyelven cigarettavéget jelentettek. Egyszerre, mielőtt még a kellő vészjelt le lehetett volna adni, Karácsony igazgató végigrohogott a folyosón, hirtelen szélvészzerűséggel kivágta az ajtót és a szóteljes büntetőperrendtartási értelmében „tetten érte” a füstölő társaság tagjait.

— Madarat fogtam, — ragadta meg jobb kezével annak a diáknak a fülét, aki éppen kéjesen, hosszan és mélyen szippantott a közös vagyontárgyból — lám, lám madarat fogtam — cibálgatta a kövémeredt és a kevésbé szabályszerű viselet rémületét magánhordozó növendék fülét, élvezve a diákok kínos helyzetét, mert másik keze nem léphetett fel fenyegetőleg, miután abban még most is ott illatozott, füstölt az el maradhatatlan — „bórszivar”...

A tanítóképzői „zeneművészet” és a „somlyói” házörzök ebek.

Fejtsék meg a lélekkutatók és pedagógusok, újságírók nem szólhat bele a dologba, csak a tény

állapíthatja meg: mindenütt úgy volt és van-e, ahol tanítóképzősöknek a bennlakása volt, hogy a tanulási idő után olyan „hegedű-koncertek” „zajlottak” le a csíksomlyói internátusban, hogy majdnem mindennapi volt a szomszédok részéről a következő párbeszédű panasz:

— Kérem, igazgató úr, nagyon kérem, szíveskedjék intézkedni, hogy a tanítójelölt urak csukott ablakok mellett végezzék iövöben hegedűgyakorlataikat.

— Miért kérem?

— Kutyáink olyan éktelen vonítást visznek véghez, különösen most, amikor néhány „művész” úr már az „é” húron cincogja a „Sárga csikó, sárga csikó selyem nyereg...” kezdetű nótát, hogy nem bírunk velük. Láncot elszakítanak, köteleket elrágálnak és usdí! — a Kíssomlyó oldalának veszik útjukat... Bizony, mi nem csodálkozunk ezen, mert mi sem merünk errefelé sétálni a nagy hangzavar miatt.

A jó Karácsony igazgató csak szelíden mosolygott. Egyedül dr Fodor Antal közjegyző nem panaszkodott. Pedig az ő kúriája volt legközelebb a „zene-stúdióhoz.”

Amikor a tanítójelöltek értesültek a „súlyos” panaszokról, még annál nagyobb buzgósággal gyakoroltak. Ha a már ismert panasztevő szomszédok véletlenül arra vetődtek: a nyitott ablakon át csak úgy harsogott a fülbösszantó nóta:

— Kis kutya, nagy kutya ne ugass hiába...

Az ilyen közjátékok ellenére, ebből az intézkedésből kerültek ki a legjobb és legképzettebb kántorok...

Albert István

A kis hősök

Irta: Zaymus Gyula

A tavasz már ébredezett és a levegőben érezni lehetett a bimbófakadás illatos fuvalmat. Színes-hátú hogarak másztak elő a száraz avar alól és a csillogásban megszólalt a sárgarigó. Pedig még az izzó tavasz messzi volt, de úton volt és ezt megérezte már mindenki, aki csak él.

A gyermekek is az iskolában valahogy nem férték meg a padban. A tanító úr éppen akkor figyelmeztette őket utoljára, hogy legyenek csendben, mikor beléptem az osztályba. Erre egyszeribe csend lett.

A teremben két padosor húzódott végig, jobbról ültek a leányok és balról a fiúk. A kölesönös üdvözlések után leültünk. Lesték, hogy most majd mi következik, tele voltak izgalommal, én meg csak néztem, néztem őket s valahogy úgy éreztem, hogy kicsordul belőlem a szeretet. Nem voltam kíváncsi arra, hogy mit tudnak, hogy egyáltalán tudnak-e valamit, — csak köztük akartam ülni egy félórát és nézni, hallgatni és eliramlott ifjúságonra gondolni.

A csendet a tanító szava törte meg.

— Bokor Márton, te szépen elmondod Erdély hegyrajzát. Mutasd meg a tisztelendő úrnak, hogy a tanyai gyerekek is tudnak ám valamit.

Bokor Márton sápadt, csillogó szemű fiúcska volt. A lábán lyukas volt a csizma, az ujjai kilátszottak belőle. De őt ez nem zavarta, szépen, illedelmesen meghajolt a katedra előtt s kezébe véve a mutató-pálcát, elkezdett beszélni. Ömlött belőle a szó és az értelem sápadt arcát kipirosította. És minden szónál kibújt a nagy lábujja a csizmája orrán, mintha segítségére akart volna lenni nagy buzgalmában.

Az oradeai Magyar Dalkör tízéves jubileuma

1930-ban, kerekén tíz esztendővel ezelőtt született meg az a gondolat, hogy meg kell teremteni Nagyváradon a társadalmi erők összefogása céljából a Magyar Dalkört. A gondolatot a város lakossága nagy lelkesedéssel fogadta és rövid egy hónap alatt valósággá is vált a Magyar Dalkör. Az egy hónapos szervezés során több mint hetven ténylegesen működő tagot és nagyszámu pártoló tagot gyűjtött a szervező bizottság.

Tíz év hosszú idő, de a Magyar Dalkör kebelében ez alatt egy percig sem szünetelt a munka. A nagyváradai Magyar Dalkör dalosai a különböző országos dalosversenyeken egymás után aratták a babérokat és szebbnél-szebb díjakat nyertek el. Így mondhatjuk, hogy a Magyar Dalkör ennek a városnak valódi kulturális tényezőjévé vált.

A Nagyváradai Magyar Dalkör fennállásának tízéves évfordulóját megfelelő ünnepi külsőségek között óhajta megülni. Bizonyára az egész város és megye magyar társadalmának legmesszebbmenő megértésével találkozik ez a főrekvés. A tízéves jubileum alkalmával június 9-én ünnepélyes jubileumi hangversenyt rendez a Magyar Dalkör. A hangverseny a Katolikus Körben lesz este 6 órai kezdettel, utána a dalosok és magyar társadalom dalosvezető tagjai közös vacsorára gyűlnek össze, majd vacsora után táncestély következik.

A rendezőbizottság már hetekkel előbb megkezdte munkáját és arra törekszik, hogy ez a jubileumi ünnepség mennél fényesebb tanúbizonysága legyen a Dalkör élniakarásának és a magyar közönség szeretetével való összeforroltságának.

Megkezdődött a Magyar Népközösség irodájában a kedvezményes színházi utalványok kiadása. Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Csütörtökön délután 5 órakor a színházban a Földindulás című szindarab kerül előadásra. Erre az előadásra a színház vezetősége kedvezményes áru jegyeket ad ki a Magyar Népközösség tagjainak. A kedvezményes jegyek váltására szolgáló utalványokat a Népközösség irodája állítja ki délelőtt 9—1 óra között. A Népközösség felhívja tagjainak figyelmét arra, hogy ezen az értékes és mérsékelt helyűrű előadásban mennél nagyobb számban jelenjenek meg és az utalványok átvétele végett a Népközösség irodájában (Duca-utca 9.) csütörtök délig jelentkezzenek.

A többi gyerek meg engem figyelt, hogy vajon tetszik-e nekem? És nekem nagyon tetszett. Mikor befejezte a mondókáját, magamhoz iuttettem.

— Bokor Márton, gyere ide.

A kisfiú lassan, félénken elém állt. Két lyukas csizmáját egymásmellé tette és mellén összefogta a két tenyerét. Balvállá kissé lekonyult, úgy nézte valahogy egyik kabátgombomat és olyan halkan válaszolgotat, hogy alig tudtam megérteni.

— Hány testvéred van? — kértem tőle.

— Kilencen vagyunk. Az édesapám földműves — Aztán szeretnél-e egy pár új csizmát? — kérdeztem tovább.

Megbiccentette a vállát és az arcán végigrepült a karácsonyi angyal, rózsaszínű szárnyakkal és arany csillagokkal a hajában.

— Nos, vegyek neked egy pár csizmát? No, beszélj, nem értem! — Egészen közel simult fülém az arcához, de akkor is előbb a szíve dobogását hallottam s csak aztán, lehelletkönnven, szinte inkább a képzeletemmel, mint a fülemmel, hogy igen... igen.

A táblánál ezalett egy másik lurkó folytatta az erdélyi hegvek leírását és mi visszahullottunk a jelenbe.

Bokor Márton rög vieszaült a helyére és nem hallott, nem látott semmit. Lázás lett, a legutócsosabb lett volna most ezzel a hirtel szaladon engedni, hogy fusson és kiálta már messziről szegény édesanyjának, hogy mi történt vele ma délelőtt az iskolában. De erre akkor senki sem gondolt. A tanító úr tovább szövegelt a gyerekeket s egyszerre azt hallom, hogy szólítsak ki valakit én is, nehogy azt gondoljam, hogy csak azok tudusk, akiket ő szólít fel.

Végignéztem az osztályon, balról a leányok és jobbra a fiúk. Mindetki meg mozog, csak a harm-

Az ejtőernyős vadászok először szerepelnek a hadászatban

A háború kitörése előtt Németországban egyre több fiatal repülőkatona lehetett látni egyenruhájukon „ejtőernyős vadász” felírási karszalaggal. A katonák egyrésze mellükön még jelvényt is viselt: célja felé rohanó sást, annak jeléül, hogy már bizonyos számú ejtőernyős leereszkedést hajtottak végre. Az ejtőernyős katonák, — akárcsak az orosz hadseregben, — úgy a németeknél is a legfiatalabb korosztályhoz tartoznak.

Mint általában ismeretes, a világháború légi-csatait úgy vívták, hogy a vadászrepülőgépek csatáin kívül, a repülők az ellenséges front mögött bomba-támadásokat is intéztek az ellenség ellen. Így született meg az eszme, hogy ejtőernyős segítségével az ellenséges csapatok mögött különítményeket eresszenek le, melyeknek az lenne a feladata, hogy az ellenséges utánpótlást a közlekedési utak szétrombolása révén megbénítsák. Miután 1918-ban sikertelenül kísérelték meg a német front áttörését, Mitchell amerikai tábornok arra gondolt, miként lehetne a német „áttörhetetlen front” mögé csapatokat szállítani? A parancsnokság helybenhagyta a tábornok tervét, mely szerint egy teljes divízió nehéz municióval felfegyverzett és a szükséges élelmiszerekkel ellátott ejtőernyős katona szállított le a német védőfal mögött s ezzel egyidejűleg hatalmas támadás indult volna meg a német front Menin-Rose-laere szakaszának áttörése céljából. Mivel azonban a nagy egységekkel végrehajtott gyakorlati kísérletek még nem voltak eléggé alkalmasok a cél sikeres eléréséhez, mert akkor még hiányzott a megfelelő számú repülőgép, melyek a szállítást lebonyolították volna, — az egész terv végrehajtása 1918 tavaszáig tolódozott ki. A háború vége azonban a kivitelt már megakadályozta.

A „Repülő Társaság” munkába lép

A „Kis egységek romboló-akciójának”, valamint az ellenséges front mögé kerülésének

eszméjét Oroszországnak sikerült megvalósítani. A terv kivételére először a „Repülő Társaság” és az „Ossoviachim” vegyigyár kaptak megbízást. Elsősorban az volt a feladatuk, hogy a repülés, jobbanmondva az ejtőernyős repülés iránt lelkesedő ifjakat egy táborba toborozza. Miután ez sikerült, megkezdődött az ejtőernyősök szakszerű kiképzése, kötelező módon is, kezdetben titokban, később azonban már nyíltan. Az 1935. évi kiewi orosz hadgyakorlatok után a többi katonai hatalmak is egyre behatóbban kezdtek foglalkozni a Kiewben látottakkal.

A német repülőhaderő legfőbb parancs-

Mit kell tudni az ejtőernyős katonának?

Az ejtőernyős szolgálatra alkalmas katonákat elsősorban jó terepismeretre tanítják meg. E katonáknak minden egyes esetben a legjobb lövőknek kell lenniük. Azután pionérré tanítják ki, hogy értsen a robbantáshoz és romboláshoz. Ezenkívül kisujjában kell hogy legyen az összekötő csapatok haditudománya is.

Miután a katona elvégezte tanulmányait az ejtőernyős csapatnál, újabb kiképzésben részesül, most már azonban a speciális ejtőernyős-iskolában. Itt először tornáznai tanítják, megerősítik különösen lábainak izmait és előre nemlátott fáradságokkal szemben ellenállóbbakká edzik a test bizonyos tagjait. Mivel az önként jelentkezők legnagyobb része még nem repült életében, a repüléshez mint utasrepülőket szoktatják. Az oktatás fő részét képezi természetesen az ugrás művészetének elsajátítása, mely repülőgépekről vagy erre a célra készült gépekről történik. Miután a „tanuló”-nak a repülés, valamint a lebukás egész tudománya vérévé vált, vagyis az összes mozgásfajtákat szinte már automatikusan végzi el, csak akkor érkezik el a nagy nap, az

első leugrás nagy napja.

noksága azonnal elrendelte, hogy a repülőezredekben önkéntes tisztet, altisztet és katonákat sorozzanak be speciális csapatokba, az ejtőernyővel való gyakorlatozás céljából.

A német repülőhaderő legfőbb parancsnoksága azonnal elrendelte, hogy a repülőezredekben önkéntes tisztet, altisztet és katonákat sorozzanak be speciális csapatokba, az ejtőernyővel való gyakorlatozás céljából. Így született meg a Mermann Göring-czred embe-reiből 1935-ben

a repülő-vadászbatalion.

Az első generációt azóta már több követte e batalionban s hogy az ott nyert tapasztalatok milyen alaposak voltak, bizonyítja az a tény, hogy a kiképzés alapja nem szenvedett azóta sem változást, a másodrendű technikai újításoktól eltekintve. Ha tekintetbe vesszük a német ifjuság és maga a német katonai nevelés és jellemét, nem csodálkozhatunk azon, miért növekszik napról-napra az önként jelentkező ejtőernyősök száma? Ez arra készítette a vezető-köröket, hogy még szigorubbakká tegyék a jövődjő ejtőernyős vadászoktól megkövetelt fizikai és szellemi feltételeket.

Ezt követik azután a tulajdonképpeni művész-iskolaugrasok.

Minden egyes ugrást részletesen megbeszélnek a tanulóval, hogy az a későbbi leereszkedéseket egyre nagyobb tökélyvel hajthassa végre. Fődolog az, hogy az ejtőernyős katona sebesülés nélkül és teljes harciképességgel kerüljön az ellenséggel szembe, mert hiszen az ugrás nem öncél, csupán eszköz a későbbi harci cél elérésének szolgálatában.

E csapatok számára még egy másik probléma is megoldásra vár. Az ejtőernyős harcost az elméleti és gyakorlati kiképzés mellett elő kell készíteni a várható körülményre is. Így nem kell elfelejtenie, hogy a mindennapi szükségyszerű kiképzés mellett időt kell szentelnie az ellenség fegyvereinek és hadianyagának megismerésére is.

Az ejtőernyős vadászok beavatkozása a jövőben egyre nagyobb tért nyer annál is inkább, mert mindenütt számolnak azzal, milyen erkölcsi, sőt döntő hatása van minden egyes esetben az utánpótlás elvágásának, amely utánpótlás az ellenfél számára életet vagy halált jelent.

Amilyen mértékben növekszik a frontmögötti rész fontossága a jövő háborúban, ugyanúgy növekszik az ejtőernyős-osztágok jelentősége, fontos küldetésük végrehajtásánál.

Z. T.

Pergőtűz ellen védekező katonák a nyugati fronton

dik pad szélén ülő kislány nyugodt és félszeg egy kicsit.

Ha valakit fel kell hívnom, felhívom ezt a kislányt — gondoltam.

A kislány azonban nyugodtan állt fel, az ijedelest a legkisebb jele nélkül. A tanító úr nébány lépéssel közelebb lépett hozzá és szólt:

— Berkes Boriska, mit tudsz Erdély folyóiról?

Berkes Boriska arcán mosoly suhant végig, ahogy válaszolt.

— Tudok, kérem — és ezzel kilép a padból, kezébe veszi a mutatópálcát és a térkép elé áll. Ertelmesen és folyékonyan beszél, épúgy, mint a többi gyerekek, csak a pálcával valahogy nem oda mutat, ahova ké'lene.

A tanító hagyja beszélni s felém úgy halkan megjegyzi:

— Nagyon rövidlátó, szegény. Alig lát egy arasznyira valamit. Szemüveg kellene neki. Most csak úgy halláshó' tanul a hallásból tudja azt, amit tud...

— No, elég lesz. Berkes Boriska — szóltam hozzá, — tkois kislány vagy.

Berkes Boriska meg nevetett, mert nem tudta, hogy jobban is lehet látni, mint ahogy ő lát, mert hiszen jobban sebesem látott, legalább nem emlékszik rá.

— Vizsgálta meg a kislányt — szóltam könnyvedén a tanító úrhoz, — a szemüveget majd megveszem én.

Másnapra aztán meghoztam a szemüveget. Olyan egyszerű kis pápaszem volt Olyasféle, mint aminőt a vásároltan árulnak a poros, vagy nedves ponyvák alatt.

Szünet volt. A gyerekek sorban álltak, külön a fiúk és külön a leányok és ismételték a leckét, mert hiszen a szünetet is fel kellett használni.

Berkes Boriskával egy fa alá ütem. A szemüveget szép lassan kivettem a tokjából, megtöröltem és valahogy úgy éreztem, hogy remeg a kezem.

Aztán a szemére illesztettem, úgy mint szokás, fülére akasztva.

Berkes Boriska abban a pillanatban olyan mozdulatlan lett, mintha megmerevedett volna. Először rám meredt ki nyílt szép kék szemével, aztán elfordult tőlem a úgy láttam, mintha levegő után kapkodott volna. Szavak hulltak ki belőle, egyszerű, megszokott szavak.

Kezét az ajkához szorította. Nem is nézett. hauern bámult.

— Felhő, felhő! — mondta s egy pillanatra levette kezét a szájáról s felmutatott a távolban legelésző bárányfelhők felé. — Madár! — szól később a maszatos kezét megint a szájára szorította. Aztán otthagytott, ment, ment az iskola udvarában, fűsze-vissza, keze hol előre nyult, hol meg visszaimult a szájához. Magának mutogatta az ismert fogalmak alapján a világot. Lassan utána mentem. Az országúton állt s tévován simult ki a száján a szó: — Mesze!

A tanító úr hazaergedte. Merjen és élvezze a szemüvegét. Legyen boldog ő is. És Berkes Boriska kis rongy tuskájával a hóna alatt megindult a mezeje felé, oda, elöl az otthona volt.

Elbúcsúztam a tanító úrtól meg a gyerekektől és úgy éreztem, hogy nem is Boriskát, hanem magamat ajándékoztam meg. Mentem, mentem a tavaszi dülönőn és kis csizmanvomokat lítottam a szikkadó sárban. Arany'ott, vagy ezüst'ott a szélük. Tin a vicelőjük boldogságából maradt meg rajtuk valami. Aztán egyedül maradtam a végtelen ég alatt, azon gondolkodtam, hogy kitől kaphatnék egy olyan szemüveget, amellyel a lelkeket nézhetném és megláthatnám az aranyadarat és azt a végtelen bizonyos mecsit.

Adler Sándor:

Szövetkezeti gazdaság-rendszer

(Különös tekintettel Ciuc-megyére.)

(Első közlemény).

Egy korábbi tanulmányunkban rámutattunk arra, hogy a szövetkezeti mozgalomnak az a célkitűzése, hogy a magánkereskedelmet fokozatosan megszüntesse, a gyakorlatban eddig igen kevés eredményt hozott. A gyáriparat nem számítva, a székelyföldön, de különösen Csikban a magánkereskedelem zöme magyar kezekben van. Városi és falusi tömegeink életszintjét úgy sem lehet néhány tucat, vagy néhány száz kereskedő jövedelmének felosztásával számottevően emelni és így a mozgalom kitűzött célja nem lehet az, hogy mindjárt elindulásakor — amikor még nem tudja a kereskedőket más életlehetőséggel kárpótolni — ok nélkül kivége szájukból a mindennapit. A szövetkezeti mozgalomnak ennél sokkal súlyosabb feladatai vannak, melyek gyökeres megoldást várnak.

A kelet-európai — köztük az erdélyi magyar — néptömegek helyzete nincsen szoros összefüggésben a magánkereskedelem működésével. A gazdasági válság egyik jelentős oka az a nagy aránytalanság, mely egyrészt: őstermelőink (tengerentúli viszonylatban) magas önköltséget alig fedező, alacsony mezőgazdasági árak, lenyomott munkabérek és tisztviselői fizetések, másrészt: a (horizontális és vertikális) beszervezettségük folytán hatalmas erőt képviselő trösztök által, megfizethetetlen magasságig felduzzasztott ipari árak, között áll fenn. A mezőgazdasági és ipari árak közötti aránytalanságot a „közgazdasági agrarrollónak” nevezik és a gazdasági válság kísérő tünetének tartják.

Miudezektől levonhatjuk az alábbi tanulságokat:

1. Sürgősen korszerűsíteni és gépesíteni kell a termelési módszerekben évtizedekkel elmaradt mezőgazdaságot, hogy ezáltal a mainál sokkal alacsonyabb önköltséggel termelhesen. Elavult módszerek és eszközök alkalmazása csekély jövedelmezőséget nyújt, viszont kevés jövedelem nem ad lehetőséget gépek stb. beszerzésére. Ezt a mezőgazdasági ciculus vitiosust mindnyájan ismerjük, tehát tudjuk, hogy a segítségnek kívülről kell jönnie.

2. A kereskedelem szövetkezesítése nem ad akkora jövedelemnövelést, hogy az lehetővé tenné a mezőgazdaság átszervezését. Ez csak a meglévő iparágak átvétele és a vidékenkénti adottságoknak megfelelő új szövetkezeti iparágak létesítése révén valósítható meg. Csikban pl. a következő iparágakról lehet szó:

A faipar átvétele. A háziiparok kifejlesztéséhez szükséges alapüzemek létesítése, úgymint len-

kender- és gyapjúfeldolgozó üzemek. Ez utóbbiak működése magával hozza a juhállomány növekedését, ami pedig tejtermék feldolgozó üzemek létesítését teszi lehetővé. Hús- és konzervgyárak, házi termékeinket (áfonya, málna, eper, szeder, gomba) feldolgozó üzemek. A vízierők felhasználásával falvaink villamosítására, a nappali órákban nitrogénes műtrágya készítésére szolgáló üzemek. Végül a fürdő- és üdülőhelyekkel kapcsolatos idegenforgalom — az úgynevezett vendéglátó ipar — beszerzése a székely néptömegek javára. Már a felsorolt üzemek egy részének működése is szabályozná egyes mezőgazdasági és ipari cikkek és egyéb nyersanyagok árait, nemkülönben a munkabérekét és fizetéseket.

3. At kell alakítani szövetkezeti szerveinket: Fentiekből nyilvánvaló, hogy minden olyan elgondolás, amely gyökeresen akarja megváltoztatni a magyarság zömét alkotó foglalkozási ágak tagjainak sorsát, gyakorlati megvalósítás közben előbb utóbb szembe kerül a kartellek és trösztök erős szervezeteivel. Ezekkel szemben pedig nem vehetik fel a harcot a szakértelem, széles látókör és más gazdasági erővel való szoros kapcsolatok hiányával működő egyes községi szövetkezetek. Sikerre csak akkor lesz remény, ha a trösztök elleni harcot, az ugyanúgy beszerzett és irányított — gazdák, kisiparosok, munkások százezres tömegét magában foglaló — szövetkezeti gazdaságrendszerünk védőbástyái mögül vívhatjuk meg.

Mielőtt a szövetkezeti gazdaságrendszer működését felvázolnók, szögezzünk le néhány ismert közgazdasági igazságot:

Ha két gazdasági erőtevényt egyesítünk, ezek eredője nem a kettő összegével egyenlő, hanem annál nagyobb gazdasági erő lesz. Ennek alapján az erdélyi magyarság gazdasági erőit megokszorozhatjuk anélkül, hogy valahonnan újabb erőforrást kapnánk pusztán azzal, hogy a most elszórtan, egymástól függetlenül, talán önkéntelenül is egymással ellen dolgozó gazdasági tényezőinket és erőforrásainkat egyesítjük és összpontosítás útján egységes irányítás alá helyezzük. Az így nyert nagy gazdasági erőtöbblet rövidesen éreztetné jótékony hatását népközösségünk minden tagjánál.

A szövetkezeti törvény kedvezményeiből folyó adottság és a gazdasági életnek a kollektivitás irányában történő állandó eltolódása következtében, az erdélyi magyarság gazdasági összpontosítását szövetkezeti gazdaságrendszerben lehet legkönnyebben megvalósítani.

Gazdasági csúcsintézmény

Egy népközösség gazdasági beszerzését a politikai ellenében nem alulról felfele, hanem felülről lefele kell megkezezni. Így tehát ahhoz, hogy a két milliós erdélyi magyarság mielőbb élvezhesse a gazdasági tömörülésnek — a szegényebb nagytömeget által kizárólagosan értékelt — eredményeit, elsősorban az szükséges, hogy illetékes vezetőink sürgősen találjanak módot egy — meglévő gazdasági szerveink fölött álló — mindent átfogó csúcsintézmény létesítésére. Ebben a legfőbb csúcsintézményben egyesülnének a „Szövettség”, a „Hangya” és E. M. G. E. gazdasági központok. Az erdélyi Magyar Gazdasági Egyet mai vezetőinek lendületes tevékenysége folytán, egyik legkitűnőbb intézményünknek tekinthető. De éppen szervezeténél fogva, csak tanácsokkal láthatja el tagjait mielőbb értékesítésről, vagy beszerzésről van szó és ezért nem vitás, hogy a gazdatársadalmunk sem nélkülözheti a szövetkezesítés és összpontosítás által elérhető újabb előnyöket. Ez a csúcsintézmény központi szerve lenne a létesítendő kerületi szövetkezeteknek, jogutódja a jelenlegi szövetkezeti központoknak és ebben a minőségben megkapná a részükre visszakövetelt autonómiát. Megfelelő helyet kell hogy kapjanak a magyar kereskedelem és — ha van — a magyar nagyipar kimagasló személyiségei is. Vezető pénzügyintézeinknek beküldött képviselőik útján irá-

nyító szavak lenne minden pénzügyi kérdésben és szorosan együttműködhetnek a létesítendő csúcsintézménnyel, míg az egyesített gazdasági központok mindegyik egy-egy osztályt képezne és az ő szakukba vázó kérdések elintézésében lenne döntő szerepük. Ezek által elérhetnők azt, hogy fontos gazdasági kérdésekben ezután is szakemberek meghallgatása után fognak dönteni, de a hozott határozatokért ellentétben az eddigivel, nemcsak egy-két vezető, hanem az erdélyi magyarság összes vezetőférfiai vállalják a felelősséget.

Ez a csúcsintézmény lenne tehát az összpontosított magyar gazdasági erő legfőbb pillére. Irányítaná az egész erdélyi magyar gazdasági életet, döntene végső fokon a szükséges beruházásokról, összhanga hozván az iparüzemek létesítésére vonatkozó külföldi terveket. Az összmagyarságot érintő nagyobb külföldi eladásokkal és beszerzésekkel kapcsolatos tárgyalásokat vezetné. Felülbírná a hitelintézeteket és folyósítaná a megszavazott összegeket. Ellenőrizné a kerületi szövetkezetek működését, irányt adva a termelésnek magasabb szempontok figyelembe vételével. Végül — a hitelképesség megerősítésére — ellenjegyezné a megszavazott kerületi szövetkezeti hitelek biztosítására benyújtott elfogadványokat. A csúcsintézmény nem lehet jogi személy és külső kerete, illetve szervezeti alakja szövetkezet lenne.

A földdel való hűséges bánásmód jutalmazása

Rómából jelentik: Mussolini vasárnap személyesen adott át kitüntetések 82 gazdának a föld hűséges műveléséért. A megjutalmazott gazdák és családjuk többszáz év óta művelik ugyanazt a földdarabot. A kitüntetettek között van egy család, amely 12 évszázada művel ugyanazt a földet. A Duce beszédét mondott ez alkalommal, amelyben hangsúlyozta a földhöz való hűség nagy kötelességét.

Nagymennyiségű vasbehozatalt engedélyeztek Magyarországból

Bucurestiből jelentik: A közelmúltban Budapestben folyt román-magyar gazdasági tárgyalásoknak, noha azok eredményét hivatalosan még nem adták közre, máris örvendetes hatásai láthatók. Többek között a napokban a külkereskedelmi minisztérium nagymennyiségű vasáru behozatalát engedélyezte Magyarországból.

Az engedély értelmében a ploesti „Anglia” nevű kábel és sodronykötélgégyár 10 vagon drótot hoz be Magyarországból négy és félmillió lei értékben.

A brailai „Izbánda” művek ugyancsak engedélyt kapott, hogy Magyarországból 200 vagon acél és vasfelgyártmányt importálhasson.

A Duna-Deltából kiirtják a kártékony madarakat

Bucurestiből jelentik: A nemzetgazdaság racionalizálása ismét szembekerül az őstermeszést egyik ritka szépségével: a haltenyészés szaporítása érdekében kiirtják a Duna-Delta ragadozó madarait.

Köztudomás szerint a Duna-Delta világhírű tájszépségein kívül a vidék egyik legnagyobb attrakcióját az itt élő egzotikus madarak megszámlálhatatlan faja képezi. Vannak itt olyan különleges golyafajták, amelyeket Európában seholsem lehet látni, azután olyan óriás szárcsák, aminek látására kővé mered a közép-európai turista, hogy a pelikánokról, melyeket gyermekkorunkban csak tintareklámon és életben cirkuszban láttunk, ne is beszéljünk. De amilyen nagy ezeknek a madaraknak az idegenforgalmi vonzóereje és értéke, annál sokkal nagyobb az a kár, amelyet pusztításukkal a Delta halállományában végeznek. Mert ezek a madarak mind ragadozók és a vízilátok legfinomabbjait pusztítják. Hivatalos becslés szerint sokezer kilogrammra rug annak a halmenyiségnek a száma, amit ezek a madarak felemésztenek. És a veszteség annál nagyobb, mivel a legtöbb ragadozó apró hallal táplálkozik, gátat vetve ezáltal a halállomány súlybeli növekedésének.

A ragadozó madarak kiirtásának ötletét az országos halászati igazgatóság vetette fel és a közeljövőben meg is kezdik. Az irtóhadjárat megszervezésében részt vesz a földművelésügyi minisztérium kebelében működő vadászati igazgatóság is.

Schmidt Béla dr.

Tükör előtt

Tükröt tart ez a könyv a mai női lélek előtt. Csillogó, homálytalan, derűs tükröt. Ha mégis torzot mutat néha, akkor nem a tükör hibás: torz lélek áll előtte. Leányok, nézzetek bele ebbe a tükörbe! Ismerjétek meg magatokat benne!

Ára: 142 lei és portó.

HÍREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ORADEA, II. KÁROLY KIRÁLY-UT 5. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ARAK: **Belföldön:** Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy óra 75 lei.**Magyarországon:** Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. — Egyes szám ára 20 fillér, — vasárnap és ünnepen 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekkszámánk sz.: 80.037.

Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

FRANCIAORSZÁG ÚJ SZENTSZÉKI NAGYKÖVETE. Rómából jelentik: Franciaország új szentszéki nagykövetévé Vladimir d'Ormesson gróftot nevezték ki.

FIZETIK A NYUGDIJAJUKAT. Oradea-Nagyvárad. Saját tud. A nagyváradai pénzügyigazgatósághoz megérkezett a nyugdíjkiutalás és hétfőn reggel már meg is kezdték a szokásos rendben a kifizetéseket, amelyek megkönnyítésére mind a három pénztár fizeti a nyugdíjakat.

II. KÁROLY KIRÁLY RENDELETTELVÉNY. NYELVMEGERŐSÍTETTE SÜLYOK ISTVÁN PÜSPÖKKÉ VÁLASZTÁSÁT. Bucurestiből jelentik: A Hivatalos Lapban királyi rendelettel megjelent, amely jóváhagyja a királyhágomelléki református egyházkerület április 12-iki rendkívüli közgyűlésének határozatát. Ezzel Ófelsége megerősíti Sulyok Istvánnak az egyházkerület püspökévé történő megválasztását. A nagyváradai református püspökség elismerése, mint ismeretes, már hónapokkal előbb megtörtént. Sulyok István püspök a fennálló törvények értelmében rövidesen esküre jelentkezik Ófelsége a király előtt.

A Biharmegyei Orvos, Gyógyszerész és Természettudományi Egylet folyó hó 29-én, szerdán délután 6 órakor a zsidó liceum rajztermében szakülést tart. Tárgy: 1. Dr. Roskopf Béla: Casuistica. 2. Dr. Farkas Emánuel: A nők derék-táji fájdalmai.

KIÖNTÖTT AZ OLT. Targu-Magureleből jelentik: Az Olt kiöntött és nagy károkat okozott. A folyó mentén sokszáz hektárnyi termőföld került víz alá.

A tízezer leien aluli pénzügyi bírságok, kedvezményes fizetésénél nem kell igazolni, hogy az ügyben nincs jogerős bírói ítélet. Aradról jelentik: Egy áprilisban megjelent pénzügyi törvény kedvezményt biztosít azoknak a pénzügyi természetű bírságoknak lefizetésére, amelyekben jogerős ítélet még nem hangzott el. A kedvezmény kiegyenlítése olyképp történik, hogy a fél bírósági igazolást mutat be annak bizonyítására, hogy a fellebbezés még folyamatban van. A kisebb bírságoknál egyáltalában nem fizetődik ki ennek a körülményes bírósági igazolásnak a beszerzése, s ezért a pénzügyminisztérium most úgy intézkedett, hogy a 10.000 leien aluli bírságoknál a kincstár nem követeli meg a bírósági írat benyújtását, hanem a jogügyi szolgálat valamelyik megbízottja maga ellenőrzi, vajjon a kérdéses ügyben a jogérvényes ítélet még nem hangzott el s a fél igénybeveheti-e a bírság kedvezményes kiegyenlítését.

Letartóztatták az aranytolvajbanda tagjait. Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Megirtuk, hogy a nagyváradai rendőrség nagyszabású aranylopást leplezett le. Ujabb értesülésünk szerint a lopásokat Circo Dumitru, a bradi „Mica” aranybánya munkása követte el és a bradi Surcan Filimon, illetve ennek felesége segítségével Farkas Ignác és Katz Ignác nagyváradai orgazdáknak adták el. Az aranycsempészt rendszeresen üzték és az ellopott arany mennyisége több kilogrammot tesz ki. A legutóbbi alkalommal, amikor a rendőrség tetten érte őket — 300 gramm szinaranyat akart a tolvajbanda értékesíteni. A lefogalt aranyat az ügyészség átadta a Banca Nationalának. Căpitan vizsgálóbíró letartóztatta az aranytolvajbanda öt tagját. A letartóztatásokat a törvényszék vádta nácsa is megerősítette.

Regényszerű életrajzok:

Pálffy Erzsébet grófnő:

Foligno rózsája

című könyvében Folignoi Szent Angéla életét írja meg szokott kedves, élvezetes stílusában.

Tanulságos, hasznos olvasmány.

Ára: 131 lei és portó.

Megrendelhető: Magyar Lapok kiadóhivatalánál, Oradea, Str. Regele Carol 5.

Pécsi Ernő dr. k. l. a. Bucurestiből jelentik: Az erdélyi származású Pécsi Ernő dr. ismert fővárosi nőgyógyász, hosszas szenvedés után, 39 éves korában meghalt. Pécsi Ernő dr. évekkel ezelőtt működött a bucuresti Magyar Társulat ingyenes orvosi rendelőjében is. Özvegye és kislánya gyászolja.

TIZENHATODIK ÉVFORDULÓJÁT ÜNNEPELI AZ OLASZ EGYETEMI KATONASÁG. Rómából jelenti az olasz rádió. Május 29-én, szerdán ünnepli az olasz egyetemi Ifjúság katonai szervezete fennállásának tizenhatodik évfordulóját. Ebből az alkalemből egész Olaszországban nagy ünnepeket tartanak. Rómában az egyetemi katonai alakulatok egyik légiója díszőrsége szolgálatot teljesít a Palazzo Venezia előtt. Az ország minden egyetemi városából népes küldöttségek mennek Predappiába, hogy hálaíjukat lerójják Mussolini szüleinek sírjánál.

Anyák napja Aiudon. Saját tud. A nagyenyedi római katolikus fiúiskola szépsikerű Anyák napját rendezett. A gondosan összeállított műsor kezdete előtt Huszár Jusztin házfőnök-plébános mondott ünnepi beszédet az édesanyáról. Az iskolások ezután kedves alkalmi szindarabokat adtak elő, majd Szeidl Olgi szavalt; Kerekes József és Amont János hegedűkettőse következett s utána Ungváry Ildikó saját verseiből adott elő. A kitűnően sikerült ünnepélyt Miklós Jenő minorita áldozópap rendezte; a szindarab szereplőit Baka Károly tanító és Berindán Emilia tanítónő tanították be. A nagyszámú közönség lelkes ünneplésben részesítette az előadókat, a rendezőseget — de legfőképpen az édesanyákat, akiknek tisztelője a szép ünnepélyt rendezték.

A fellegek miséje

Írta: Emil Verbaeren.

(Belgium egyik legnagyobb költője.)

A tél egén sok kósza felleg,
És úgy ragvog a hold karéja,
Mint zöld arany fényű paténa...
A fellegek aldozni mennek.

Halkan, búsan lebegnek által,
Az égbolt kórusán haladnak.
Titokzatos sok templomablak
Világit messze tompa lánggal.

A zaklatott éj félve néz le
És látja lenn a vízűkörben.
Amint megindul s továbbper
A fellegek fehér miséje.

Kosztolányi Dezső fordítása.

CSÜTÖRTÖKÖN HIRDETNEK ÍTELETET A 40 MILLIÓS KISAJÁRTÁSI PANAMA ÜGYEBEN. Bucurestiből jelentik: Annak idején részletesen ismertettük olvasóink előtt az ungheni-i kisajártási panama ügyét, melynek során az államot 40 millió leiel károsították meg. A panamában részeseket súlyos börtönbüntetésre ítélték és felebbezés folytán az ügy a Semmitűszék elé került. A Semmitűszék most kellett volna az ügyben ítéletet hirdessen. de az ítéletkihirdetést május 31-ára halasztotta.

Gyilkossági kísérlet egy külvárosi lakásban. Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Tegnap éjszaka megdöbbentő gyilkossági kísérlet történt a Sincal-utca 13. számú házban. Patcas Lőrinc 30 éves kőműves állandóan veszekedett a 49 éves Vízik Andrással, akivel már hosszabb ideje törvénytelen házasságban élt. Az elmúlt éjjel az asszony konyhakéssel mellbeszurta az ágyban fekvő Patcast. A kés nem volt éles és csak a bordákat sértegette meg. Patcast beszállították a kórházba. Állapota súlyos, de nem életveszélyes.

CSALÁDJÁ SZEMELÁTTÁRA BELEFULLADTA SZAMOSBA EGY ISMERT CLUJ-KOLOZSVÁRI SPORTEMBER. Kolozsvárról jelentik: Megdöbbentő szerencsétlenség történt a fenesi Szamos-gátnál. Gárdi Aladár, az ismert kolozsvári sportember, aki családjával kiránduláson volt, fürdés közben a turbina alatt örvénybe került és hozzátartozói szemeláttára a vízbe fulladt. Hőitétét a víz csak órák múlva vetette fel. A szerencsétlenül járt sportember egyébként kitűnő úszó volt. Édesapja Gárdi Imre, az ismert fényképész tíz esztendő távollét után szombaton este érkezett vissza Franciaországból Kolozsvárra. A tragikus szerencsétlenségnek ő is szemtanúja volt.

Zürichi nyitás. Párizs 8.10. London 14.30. Newyork 44.06. Milánó 22.50. Berlin 178.75. Szófia 550. Belgrád 10. Bucuresti 237.

MUNKÁSBÁLESET A SZOVÁTAI IPARVASUTON. Szovátáról jelentik: Súlyos szerencsétlenség történt a szovátai iparvasuton. Keresztes Bálint fékező eddig még ismeretlen körülmények között tolatás közben a két kocsi ütközője közé került. Az ütközők a fékező felső testét összeroncolták. A szerencsétlenül járt fékezőt, aki súlyos sérüléseket szenvedett, kórházba szállították.

GYORSVONAT ÉS GÉPKOCSI KATASZTRÓFÁLIS ÖSSZEÜTKÖZÉSE. Buenos-Airesből jelentik: Bahia Blanca közelében egy gyorsvonat elütközött egy személygépkocsival. Az összeütközés következtében a vonat hét kocsija kisiklott. Harminc ember meghalt, sok megsebesült.

VILLÁMCSPÁS A KAPÁN KERESZTÜL. Tegnap délután vihar tört ki Klopodia község határában. Óriási vihar vonult át. A mezőn dolgozók menedék után néztek. Luca Trandafir 19 éves legény kapáját a vállára vetve, futott a zápor elől. Közben egy villám belesapott a kapa vasába s a fiatal legényt is agyonűjtötte.

Németországban hétezer filmszínház működik és hetven új mozi épül. Berlinből jelentik: A legújabb kimutatás szerint, Németországban jelenleg — Ausztria, a szudéta vidék, Danzig, Memel és a visszacsatolt keleti tartományok mozgófényképszínházaival együtt — 6957 mozi áll a közönség rendelkezésére. Ez a szám rövidesen még hetvennél bővül, ennyi új mozi építésére adtak ugyanis engedélyeket. Ezen a számom 7000 német filmszínházon kívül 115 mozi van a cseh-morva védnökségben és a lengyel kormányzóságban.

KÁRTÉRÍTÉS IGÉNYELHET A MUNKÁS JOGOS INDOK NÉLKÜLI ELBOCSÁJTÁSA ESETÉN. Cluj-Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári Dermata-bőrgyár egyik munkását, aki nyolc éven át volt a gyár szolgálatában, azzal az indokkal bocsájtotta el, hogy munkaképessége csökkent. A munkás a vállaltól négyhavi fizetésének megfelelő összeget kért erkölcsi kártérítés címén. A Dermata megtagadta a kérés teljesítését, mire a munkás dr. Deutschek Géza ügyvéd útján pert indított a munkabíróságon a Dermata ellen. A munkabíróság háromhavi végkielégítést ítélt meg a munkásnak. A vállalat felebbezésére az ügy a törvényszék III. szekciójára elé került. A Dermata felebbezésében azt vitatta, hogy a munkásnak, akit munkaképessége csökkenése miatt bocsájtottak el, nem járhat erkölcsi kártérítés. A törvényszék a munkabíróság elsőfokú ítéletét helybenhagyta és a Dermata 3 havi végkielégítést megfizetésére kötelezte.

Sigheti hírek. Máramarosszigetről jelentik: D. Gheorghescu ezredes-megyei főnök elnökletével közigazgatási gyűlés volt a prefektúrán. A gyűlésen különböző folyóúgyeket vitattak meg. — A több napig tartó nagy esőzés következtében a Tisza és az Iza mentén a víz pár hold területen elmosta a vetéseket. A kár nagy. — Máramarosszigeten egyetlen éjszaka hat helyen követtek el eddig még ismeretlen tettesek különböző lopásokat. Csütörtökön délelőtt a Lt. Popescu utca 55. szám alatti lakás ablakait eddig még ismeretlen tettesek betörték, behatoltak a lakásba s onnan több ezer lei értékű fehér- és ruhaneműt loptak el. Vroza Ilona a károsult a betörést jelentette a rendőrségen. A rendőrség az összes ügyekben erélyes nyomozást indított.

Temetések. Öv. D. Erd. Józsefné 70 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése az őssitemetőben hétfőn volt. — Hegedűs Jánosné sz. Fluorás Erzsébet 31 éves korában Nagyváradon meghalt. Kedden temették el a Rulikovszky-uti temetőben. — Kovács Antalné szül. Krista Etel 56 éves korában meghalt. Temetése május 29-én délután 5 órakor lesz a Rulikovszky-kápolnából a Rulikovszky-temetőben. — Batory István 75 éves korában meghalt. Temetése május 29-én d. u. 4 órakor lesz a Haller-kápolnából. (Caritas.)

Szolgáltatás gyógyszerterárik Oradean:

Szerdán Nagyváradon a következő gyógyszerterárik tartanak éjjeli szolgálatot:

Aranykereszt, Piața Unirii (Zsigmondovits és Barla). Telefon 28-52.

Csillag, Str. N. Iorga 1. Telefon 25-51.

Diana, Str. Astra No. 18. Telefon 32-57.

Kigyó, Piața Regina Maria. Telefon 29-63.

Szent Antal Bv. Reg. Ferdinand. Tel. 13-55.

Vasuti nyugdíjasok ügyében elvi jelentőségű döntést hozott a betegsegélyző felebbezési bírósága

Bucuresti. Saját tud. Még 1921—1926. évek között több vasutast nyugdíjazott a betegsegélyző pénztár. Nyugdíjukat zavartalanul élvezhették 1934-ig, amikor a betegsegélyző pénztár központja körrendeletben utasította a helyi hivatalokat, hogy vizsgálják felül a vasutasok nyugdíjgyűjtését és ha valakit 1921. után nyugdíjaztak, a betegsegélyző terhére, a nyugdíj további folyósítását szüntessék meg, mert ezek nyugdíját a vasuti segélypénztárnak kell fizetnie. (Casa Muncii CFR.)

Igy aztán mintegy nyolcvan nyugdíjas járandóságát szüntették be. Az érdekeltek akkoriban mindent elkövettek, hogy nyugdíjukat továbbra is megkapják. 1937-ben többen kérészt adtak be a Betegsegélyzőhöz, hogy a már korábban megadott és véleményük szerint, jogtalanul beszüntetett nyugdíjat tovább is folyósítsák. Kérésüket azonban elutasították. Az elutasítást bíróság elé viték, ahol pernyertesek lettek. Az első foku bíróság kimondta, hogy a nyugdíj folyósítását annak idején jogtalanul szüntették

meg és hogy azt továbbra is fizetni kell, a folyósítás beszüntetésétől kezdve. A betegsegélyző jogügyi osztálya azonban nem nyugodott bele ebbe a döntésbe és a bucuresti felebbezési bíróság elé vitte az ügyet. A betegsegélyző azt állította, hogy annak idején tévesen állapították meg a nyugdíjat a betegsegélyző terhére, mert a nyugdíjat a CFR nyugdíjpénztárnak kell fizetnie.

Az érdekeltek ezzel szemben kifejtették, hogy a téves nyugdíjmegállapítás ellen annakidején kellett volna a betegsegélyzőnek jogorvoslattal élnie, ma a megállapítás jogerős, annál is inkább, mert az érdekeltek ma már hiába kérik nyugdíjukat a CFR pénztártól: ott azzal utasítanak el kérésüket, hogy az elévült.

A bíróság most hirdetett ítéletében kimondta, hogy a nyugdíjakat továbbra is a Betegsegélyző köteles fizetni, azonban csak 1937-től kezdve, amikor újabb kérést adtak be, mert az azelőtti időre vonatkozó joguk elévült. **Dr. K. A.**

POSTAFIÓK

Bethlen Mária grófnő nyitja meg Tordán Lőrinczsné Nagy Erzsébet képműkiállítását. Tordáról jelentik, hogy május 30-án, csütörtökön Bethlen Mária grófnő nyitja meg Lőrinczsné Nagy Erzsébet képműkiállítását. Lőrinczsné Nagy Erzsébetet, mint értékes művészasszonyt egész Erdélyben ismerik. Több ízben rendezett Kolozsváron is kiállítását. Különösen miniatűr festményei arattak mindenütt nagy sikert. Mostani kiállításán legújabb művészi termését mutatja be s bizonyára megérdemelt erkölcsi és anyagi sikere lesz.

Sopronban utcát neveztek el Lehár Ferencről. Lehár Ferenc, az operettmuzsika öt világrészben ismert és tisztelt magyar mestere nemrég töltötte be 70-ik életévét. Az ősz mester születésnapját Budapesten töltötte, ahol rengeteg ünnepségen volt része. Lehár születésnapja alkalmából került színpadra a budapesti Operaházban a Mosoly országa. Ezen a zenekart maga a szerző vezényelte. De közreműködött a világhírű magyar zeneszerző egy rádióban rendezett Lehár-hangversenyen is, amelynek során a hanghullámok az örökszép Lehár-melódikát egész seregét röptették a világra minden részébe. A szeretet sokszínű megnyilvánulásában, amellyel a halás közönség a 70 éves mestert körülveszi, külön fejezetet érdemel Sopron városának megemlékezése. Sopronyi Thurner Mihály, Sopron város polgármestere, a törvényhatóság közgyűlésén

bejelentette, hogy a Malom-utcát Lehár Ferenc utcának keresztelik át. Egyben közölte azt is, hogy Sopron városa diszpolgárává választja a világhírű magyar zeneszerzőt.

Szindarab készült egy tápéi istállóban. Nem mindennapi színházi „esemény” foglalkoztatja néhány nap óta a budapesti színházi köröket. A budapesti Színpadi Szerzők Egyesülete ugyanis jó vasikos levelet kapott Szegedről. Ez nem volna épp rendkívüli dolog, ámde a vasikos boríték hátsó oldalán feladóként Mata Illés szerepelt, aki közelebbi címét így írta oda: „Tápéi rét, Fekete András istállója”. Természetes, hogy a falukutatók korában a Színpadi Szerzők Egyesületében is nagyobb érdeklődéssel bontották fel a borítékot, amiből természetesen szindarab került elő és a szerző levele, amelyben művét egyébként „szindarab”-nak nevezi, kiderült, hogy a szegedi határban élő legény nem is olyan tájékozatlan ebben az irányban. Megkérte az egyesület igazgatóját, hogy értékesítse a darabot és a jövedelem 25 százalékát — az üzleti élet szabályai szerint — fel is ajánlotta az egyesület igazgatójának. A sokoldalú béreslegény nótákat is csinált a darabhoz. A színpadi szerzők egyesülete megatottan fogadta az istálló magányában „szindarab”-írással foglalkozó Mata Illés levelét s a darabot — megbírálás céljából — átadták egyenesen Móricz Zsigmondnak.

Elfoglalt belga város, ahol az előőrsek cirkálnak, míg a műszaki csapatok helyreállítják a táviró és távbeszélő vezetékeket

SZÍNHÁZ

Szülők lázadása

(Jens Locher vigjátékának bemutatója)

Hétfőn este mutatta be a Thalia prózai együttese Jens Locher „Szülők lázadása” című vigjátékát Aszlányi Károly fordításában. Kacagtató és mulatságos jeleneteken keresztül a mai életből merített problémát vet felszínre a szerző. A fiatalság könnyelmű és erkölcstelen életmódját, amelyben a mulatság, a tánc, ivás, lövőverseny, fény, pompa és főleg a pénz játsza a főszerepet. Semmibe veszik a családi élet szentségét és nem akarják belátni, hogy gyermek nélkül nincs áldás a házasságon.

A Holm-családban minden félévben kiosztják a gyermekek között a hatalmas vállalat jövedelmét. Erre az alkalomra az összes gyermekek eljönnek özvegy édesanyjuk házába. A vállalat igazgatója, a nagymama és a mama összefognak, ahogy ők mondják: „fellázadnak” gyermekeik jövője érdekében. A könnyelmű életet folytató gyermekek megbotránkoznak mikor édesanyjukról van szó. A pénz szétosztásának megtagadása pedig egyenesen pánikot idéz elő. Provokálják a vállalat igazgatóját, de a párbaion senki sem jelenik meg. Időközben mindegyik belátja, hogy nincs jogában az erkölcsbíró szerepét játszani. A szülők örömmel veszik a megbánás első megnyilvánulását s végül is boldog megértésben talál egymásra a család.

A darab szereplői dicsőretek érdemelnek helyes játékokért. Fényes Alice, Beness Ilona, Miklóssy Margit, Pál Magda, Járny Teri, Kovács György, Nagy István, Tóth Elek, Lantos Béla, Deésy Jenő újabb bizonyosságát adták tehetségüknek. Kisebb szerepeket Helyi Lili, Havasdy Nagy Ilona, Feledi Éva, Faludi Márta, Bodó György, Senkálzsky Endre és Perényi János játszották hozzá a darab sikeréhez.

A mély erkölcsi tanulsággal rendelkező darabot Szabados Árpád szakavatott kézzel rendezte. (h. s.)

A színházi iroda közleményével:

A szülők lázadása — sikere!

A *Szülők lázadása* a hétfő esti nagyváradi előadáson kivételes sikert aratott, ami nem is csoda, mert a Thalia prózai együttese olyan előadásban hozta színre ezt az ujdonságot, ami páratlan a maga nemében. Szabados Árpád rendezése. Fényes Alice, Beness Ilona, Pál Magda, Miklóssy Margit, Feledi Éva, Járny Teri, Faludi Márta, Kovács György, Nagy István, Tóth Elek, Deésy Jenő, Lantos Béla, Bodó György játéka minden dicsőretek megérdemel.

A *Szülők lázadása* még csak szerdán és csütörtökön este van a színház műsorán. A csütörtök esti előadás egyben a prózai együttes bucsuelőadása is.

Délutáni olcsó helyáru előadások.

A ciklus hátralevő három napján még két délutáni *olcsó helyáru* előadást tart az együttes. Kedden 5 órakor Maughan ragyogó vigjáték ujdonsága a *Fenség, fizetek van műsorom*, míg csütörtökön 5 órakor Kodolányi János nagyszerű színműve, a *Földindulás* kerül színre, mindkét előadás teljesen a bemutató szerint és azoknak szereplőivel. E két utolsó délutáni előadásra jegyek elővételben válthatók a színház pénztáránál.

Az eddig megnyilvánult óriási érdeklődésre való tekintettel, jegyekről ajánlatos lesz elővételben gondoskodni, mert az előadás napján a pénztárnál jó hely nem lesz kapható.

Nézzék meg a Thalia prózai együttesének fővárosi nivóju előadásait, mert minden előadás egy élmény.

A VENDÉGJÁTÉK MŰSORA:

Szerda este 9 órakor: *Szülők lázadása*.
Csütörtökön délután 5 órakor: *Földindulás* (Olcsó helyáruakkal.)
Csütörtök este 9 órakor: *Szülők lázadása* (A prózai együttes bucsúja.)

— A fenti előadásokra jegyek már válthatók a színház elővételi pénztáránál.

Birói döntés szerint a kincstári követelések megelőzik az alkalmazottaknak a munkaadóval szemben való követeléseit

Cluj-Kolozsvárról jelentik: Érdekes ügyben döntött a napokban a kolozsvári munka-bíróság. Egy készruhakereskedő évakkal ezelőtti fizetéseket követelve, kényszerregezséget kért, ügyeit azonban nem tudta rendezni. A kereskedő alkalmazottai veszélyeztetve látták munkabér-hátralekéből származó követeléseiket, pert indítottak, majd a megítélt követelések fejében lefoglaltatták, később pedig elárvereztetették volt munkaadójuk árúkészletének egy részét.

Amikor a bíróságnak afelől kellett volna döntenie, hogy az árverésen befolyt összeget milyen arányban és milyen sorrendben osszák fel az egyes igényjogosultak között, a kincstár is jelentkezett és a kereskedő kifizetetlenül maradt adóhátralekának kiegyenlítését kérte.

Az alkalmazottak arra hívtakoztak, hogy az államkincstár az elárverezett árakra nem vezetett végrehajtást és így követelése nem előzheti meg a végrehajtást vezető alkalmazottak szintén privilegizált követeléseit. A munka-bíróság hosszasan foglalkozott a kérdéssel és a napokban hozott ítéletében az államkincstár álláspontját fogadta el. Kimondotta, hogy a munkaszerződésből származó követelések még akkor sem előzik meg az államkincstár követeléseit, ha az állam nem vezetett végrehajtást, az alkalmazottak azonban igen.

Kedvezményes árú pausálkura-jegyfüzetek

A Carmen-Sylva-i Grand Hotel Movila és Băilor (Fürdő szálló) igazgatósága, egy pár év óta, bevezette külföldi mintára a kedvezményes árú pausálkura jegyfüzeteket, tagadhatatlanul jó eredménnyel.

Ezen jegyfüzetek vásárlója, nagyon mérsékelt áron kap, — különösen a mai viszonyok között — szobát, teljes ellátást (napi 3-szori étkezés) első orvosi vizsgálat a fürdők előírására, meleg iszapfürdőket, összes állami és községi taxák, kiszolgálási díjakkal együtt, vagyis mindent beleértve.

Nagy előnye ezen jegyfüzeteknek abban áll, hogy mindazok, akik rheuma, isias, angolkór, scrofula, női betegségek, csont tuberkulózis, derék fájalmak, általános gyengeségekben, stb. szenvednek, de szűkösebb anyagi viszonyok között élnek, szintén igénybe vehetnek egy 3-4 hetes gyógykurát a teljes gyógyulásig, minimális fix kiadások mellett, kizárva minden meglepetést azon esetre, amikor a fürdőhelyi túlszűföit.

Kísérők, vagy azon személyek, akik nem óhajtanak egy meleg kurát igénybe venni, — az általános feltételek mellett — részesülhetnek a kedvezményes árakban, a meleg fürdők árát leszámítva, megkapják a többi szolgáltatásokat.

A napi étkezéseket a Movila nagyszálló éttermében szolgálják fel, fix menük alakjában, azonban egy nagy választéku menü-étlappal szabadon választva.

Ezen jegyfüzeteket előzetesen meg lehet vásárolni, az ország összes utazási irodáiban és a füzetben foglalt levelező-lap felhasználásával le-értesítendő a szállodák igazgatósága, hogy a szoba rendelkezésre álljon a kívánt időre.

Felvilágosításokkal, prospektusokkal, jegyfüzetekkel, készséggel áll rendelkezésre úgy a szállodák Carmen-Sylva-i igazgatósága. Telefon No. 1., mint az utazási irodák.

Árcéhicdek

Hűlőpálya
szavanként 3 lei

Főzőnőnek
vagy házvezetőnőnek
menne középkorú asszony.
Burikné, Oradea
Nagyvárad, Str. Simeon
Bărnăuțiu 30. sz.

Mázoló tanuló
felvétetik. — Szép szu-
terin lakás kiadó. —
Oradea-Nagyvárad, Str.
Moldava 22. szám.

Lakás

szavanként 3 lei

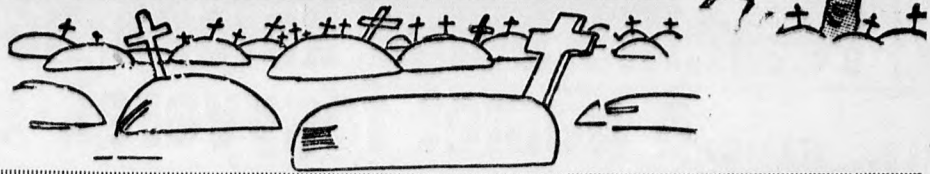
Egyszobás
udvari lakás elsőjére
kiadó. Oradea-Nagyvá-
rad, Str. T. Vladimirescu
29. szám.

Kiadó
2 szobás, fürdőszoba,
lakás. Oradea-Nagyvá-
rad, Str. Rómán Károly
20. Emelkétlen.
Tache Ionescu utca 16
szám. Csorba.

Betty Schneider:

VERDUN HALOTTAI

Fordította:
FODOR VIOLA

26

Gyakran megtörténik az is, hogy cipőnk a sűrű iszapba ragad s alig tudjuk onnan kihúzni. Mintha végleg magához akarna láncolni bennünket ez a föld. Verduni agyag! Verduni eső! Csak most értjük meg igazán, mit jelentett ez önfeláldozó honfitársaink számára! Hogyan kellett küzdeniök a gyilkos nedvesség ellen, hogyan ment veszendőbe minden fáradozásuk, mely arra irányult, hogy az árkokat kimeréssel, szivattyúzással és rostélyok lerakásával kiürítsék, kiszárással.

Megkíséreljük, hogy továbbra is ellenálljunk az idő viszontagságainak és nagy nehezen sikerül is a *Chauffour*-erdő széléig eljutnunk. Itt azonban egészen ellenségesen száll szembe velünk a vidék s minden harcot hiábavalóvá tesz az úttalan utak, a tengernyi víz s a feneketlen pocsolyák ellen.

Vissza kell fordulnunk.

Először azonban búcsúüdvözlésünket küldjük az erdőknek és szakadékoknak, lejtőknek és ösvényeknek. E pillanatban sok név elevenedik meg előttünk: *Vauche*- és *Hassoule*-erdő, *Caurières*- és *Chaume*-erdő, *Fosses*- és *Louvenot*-erdő, a kis *Fay*-erdő és a *La Wavrille*, *Chambrettes*-major, *Régi Malom*, *Körtefa*-szakadék és *Járeménység*ok, a *Cserjés*-, *Fenyves*- és *Névtelen*-szakadék és annyi más — mind tüzes betűkkel égetődött bele testvéreink emlékezetébe.

Hosszú időbe telik, míg át tudunk vergődni a *Helly*-szakadékig. Itt ismét azon a keskeny ösvényen haladunk, mely a *Couleuvre*-szakadék baloldalán húzódik s elérjük a *Carrières d'Haudromont*-ot, azt a bástyaépítményt, mely egykor harcossainknak oly hatalmas védelmet nyújtott. Meredek kőfalain ma is jól láthatók a német katonák által bevágott erkélyszerű állások.

A széles főúton megvölünk tovább az újra-épült *Bras* felé. A falutól nem messze francia katonatemető nyúlik el. A fekete fakeresztek egész erdeje borítja s a háttérben a *Bors*-gerinc kopár széle domborodik.

A *Route nationale*-on néha egy-egy társasgépkocsival találkozunk. Mindeniknek alig van utasa. Ebben az időben, a vele együtt járó rossz látási viszonyok között, úglátszik, meg gépkocsival sem nagyon merészkednek ki az emberek.

Belleville-től kezdve, holtfáradtan és bőrig ázva, a most szélesen hömpölygő *Maas* mentén haladunk hazafelé.

Szobánkban egy csokor rózsá vár, üdvözlésül *Madame Mabilie* kertjéből. A kedves, kicsi asszony már meghallotta, hogy megérkezünk s mindjárt besiet, hogy anyáskodón gondoskodjék rólunk.

Búcsú.

Sok utat végigjártunk, hatalmas, elpusztult földterületeket láttunk és sok csöndes sirnant előtt álltunk. Így telt el hét hét után, — míg végül már csak egy utolsó nap s egy utolsó éjszaka maradt.

S most búcsút kell vennünk Verduntól.

Mégegyszer szétnézünk a városban, mely ismét új arcát mutatja nekünk. Hatalmas transzparensok ívelnek át az utcákon, hirdelve, hogy ma nagy nyári végkiürítés lesz. Az üzletnegyedek egészen átalakultak. Minden mozzanatot, ami máskor bent, az üzlethelyiségekben megy végbe, ma kint, a szabad ég alatt játszódik le. A járdákon polcok és asztalok állnak, hatalmas állványok ruhákkal és kabátokkal, dísz tárgyakkal és tükrökkel. Ugy megyünk át a városban, mint egy óriási üzlethelyiségen, ahol mindent lehet vásárolni. Az égbolt a mennyezet

s a hosszú esős idő után oly hön óhajtott nap-sugár világít a tágas teremben.

Élénk sürgés-forgás, alkudozás mindenütt: itt szöveteket kínálnak és mérnek le, ott cipőket, kalapokat próbálnak, konyhai és egyéb háztartási cikkeket vásárolnak, — s mindez zenekísérettel történik, mert a kereskedők sokhelyütt rádió- és gramofon-készülékeket állítottak fel, amelyek túlharsogják egymást a legkülönbözőbb zeneszámokkal. Még a zongora sem hiányzik s akinek kedve és képessége van, leülhet mellé, hogy kipróbálja.

A nagy láрма és kiáltozás bennünket a távolabb eső, csöndesebb helyekre űz: a székesegyház hűvös, magasztos csarnokába s a *Maas*-part csöndes sétányára.

Estefelé *Madame Mabilie* búcsuestre hív meg bennünket. Sötét burgundi bort és pompás tortákat kapunk, amiket *Mabilie* asszony maga készített. Apró emléktárgyakat cserélünk és sokáig ülünk együtt a csöndes, nyáresti órában. Beszélgetésünk felett ott lebeg a búcsuzás halk szomorúsága. Ők kérnek s mi megígérjük, hogy újra eljövünk majd — mikor lesz az vajjon?

Azután csöndesen jóéjszakát kívánunk egymásnak s mi elmegyünk hazulról. A kis kertajtó becsukódik mögöttünk. Kint állunk az utcán, majd elindulunk *Fleury* felé, mert egy éjszakát, ezt az utolsó verduni éjszakát egészen a halottaknak akarjuk szentelni.

Jó barangolni ilyen késői órában. Az éjszaka csöndes és sötét, csak *Douaumont* örökfénye bolyong a vidék felett, megvilágítva előttünk a bokrokat és utakat. *Fleury* hősi halottainak emlékműve szikrázó fényben örködik a szét-tépett vidéken, ahol egykor *Fleury* falu állt.

A *Thiaumont*-erődtől nem messze leülünk egy gránáttölcsér szélére. Innen jól látjuk a csont-csarnok előtt elterülő temetőt. Tizenhat-ezer fehér keresztje néma órségeként áll a fehér halálvár előtt, melyben háromszázezer katona csontjai pihennek. Mindenik kereszt kicsiny árnyékot vet, mintha valamennyien megkétszereződtek volna.

Mély hallgatásban töltjük el az éjszakát. Csak a szél görget el néha helyéről egy-egy kavicsot, s ahogy belesodorja a gránáttölcsér mélyébe, ez a parányi koppanás harsogó hanggá erősödik az éjszaka roppant csöndjében. *Douaumont* tornyának vakító fénykévei fáradhatatlanul bolyongnak a hatalmas halott mezőn, néha reánk síklanak s kísérteties sárga színbe burkolják arcunkat, kezünket. Örök fölrazás és figyelmeztetés ez a fény — pedig arra igazán nincs szükségünk ezen az éjszakán.

(Folytatjuk.)

A Weiser S. J.: „Alpesi fény“-re emlékeztető, minden fiút lekötő, érdekfeszítő, jellemnevelő ifjusági regény jelent meg:

Fiúk a viharban!

cimmel.

Dr. Stöck német eredetije után fordította:
Petényi Károly.

Ára: 75 lei és portó.

LEGUJABB

Félmillió belga katona hódolt meg a német fegyverek előtt

Részletek a belgiumi fegyverletételről. — Lipót királynak ideiglenesen egy belga kastélyban jelöltek ki lakóhelyet

Berlinből jelentik: Vezéri főhadiszállás. A német fegyverek megsemmisítő hatása alatt a belga király elhatározta, hogy véget vet a további oktan vérontásnak és fegyverszünetet kért. A király elfogadta a német követeléseket, hogy a belga hadsereg feltétel nélkül adja meg magát. A belga hadsereg ennek értelmében letette a fegyvert és megszűnt.

A Német Távirati Iroda a következőkben közli a vezéri főhadiszállás jelentését:

A belgák királya, hogy elejét vegye a további oktan vérontásnak és országa teljesen céltalan elpusztításának, elhatározta, hogy leteszi a fegyvert, noha kormánya többsége azt

ellenezte. Ez a kormány, mely elsősorban felelős a Belgiumot ért szerencsétlenségért, úgy látszik, ma is hajlandó francia és angol megbízóit követni. A Vezér elrendelte, hogy a belga királlyal és hadsereggel szemben azt a magatartást tanúsítsák, amelyre a hősiességgel harcoló katonák jogot formáltak. Miután Lipót király a maga személyére nézve semmi óhaját nem nyilvánított, számára mindaddig, amíg tartózkodási helyét meg nem állapítják, lakóhelyül egy belga kastélyt jelöltek ki. A belga hadsereg, mely megadta magát, körülbelül félmillió katonából áll. A német hadak ezután fokozott erővel törnek az angol és francia hadsereg ellen.

A belga hadsereg fegyverletételének következményei. A francia miniszterelnök szerint a német csapatok elvágták a szövetséges haderők utánpótlását

Párizsból jelentik: Reynaud francia miniszterelnök abban a rádióbeszédében, melyben a belga hadsereg fegyverletételét bejelentette, a többi között megállapította, hogy azt a hadsereg-csoportot, mely északon harcol, Dunkerque kerületétől nyugaton francia és angol, északon belga csapatok védtek. Ez a belga hadsereg most királyi parancsára az ütközet kellős közepén letette a fegyvert anélkül, hogy francia és angol hajtársait előzetesen értesítette volna és ezzel megnyitotta a német hadosztályok előtt az utat Dunkerquex felé.

Reynaud beszéde további során kifejtette még, hogy a történelem során, bár már többször betörték az ország területére, de reméli, hogy Franciaországot most nem fogják tudni legyőzni.

Párizsi jelentés szerint a belga hadsereg megadása folytán előállott stratégiai helyzetet Franciaország számára Weygand is veszélyesnek tartja.

London bejelentette Valenciennes feladását.

Berlinből jelentik: A lapok jelentése szerint a La Manache csatorna mentén előnyomuló német csapatok foglyul ejtették az első francia páncélos hadosztály parancsnokát, több ezer más foglyal együtt. Ennek a páncélos hadosztálynak a harcbevetésétől nagy eredményt vártak Angliában és Franciaországban.

Londonból jelentik: Hivatalosan jelentik, hogy a szövetséges csapatok Valencienneset harc nélkül feladták.

A belga kapituláció drámai előzményei.

Rómából jelentik: A Stefani külön kiküldött tudósítója hosszasan beszámol a belga fegyverletétel előzményeiről és részleteiről. Keddre virradó éjszaka drámai párbeszéd folyt le Lipót belga király és Blanchard tábornok, a Belgiumban harcoló szövetséges csapatok fővezére között. Lipót belga király kijelentette, hogy elrendeli a belga haderők fegyverletételét. Blanchard tábornok azonnal külön követet menesztett Londonba és Párizsba. Londonból azt kérték, hogy Lipót király halassza el egy héttel elhatározása végrehajtását. Ugyanakkor megkérdezték Weygand tábornokot, hogy egy Amiensnél indítandó ellentámadással tudná-e tehermentesíteni az óriási veszteségeket szenvedő belga erőket. Weygand tábornok erre nemmel válaszolt. Lipót király erre hajnali 4 órakor fegyverszünetet kért és feltétel nélkül megadta magát. Ugyanakkor azt is kérte, hogy bocsássák haza Franciaországból az oda csoportosított 300 ezer főnyi belga mozgósított sereget.

Rómából jelentik: A belgák által tartott frontszakasz a Schelde torkolatától Armentie-

res-ig terjed. Ugyancsak ők tartották a frontot Dunkerque előtt is. Ez az út most megnyitott a németek számára.

Rómából jelentik: A Stefani: Német előőrsek bevonultak a tengerparthoz közelfekvő Burges-be.

Hoover volt amerikai elnök beszéde az Egyesült Államok magatartásáról.

Londonból jelentik: A Reuter jelentése szerint Hoover volt amerikai köztársasági elnök hétfőn este rádióbeszédében hangoztatta, hogy Amerikának olyan védelmi felkészültségre van szüksége, hogy egyetlen európai nemzetnek se jussh-

Teljesen leégett egy timisoarai gyár

A veszedelmes tűz többmillió károkat okozott

Timisoara-Temesvár. Saját tud. Kedden délután 9 órakor óriási aranyu tűz ütött ki az Egyesült Lakk- és Festékgyár gyárvárosi telepén. A tűz a gyár raktárhelyiségekben keletkezett és pillanatok alatt átterjedt magára a gyárépületre is. Fokozta a veszedelmet, hogy a raktárban és a gyárban cepepa könnyen gyuló és robbanó vegyi anyagok voltak fölhalmozva, valamint az, hogy a gyártelep egy olajgyár, szappangyár, egy gumigyár és egy harisnyagyár közé van ökölve. A katonai tűzoltók minden erejük megfeszítésével láttak a tűz oltásához és tovaterjedésének megakadályozásához. Szerencsére a szomszéd gyár vizgyűjtő ciszternájában és a közelben folyó Begában elegendő mennyiségű víz állott rendelkezésükre. A hatalmas forróvágtól aig lehetett megközelíteni a lángokban álló épületeket s a tűzoltók munkája arra szorított, hogy eltávolítsák a tűz környékéről a gyúlékony anyagokat, benzines hordókat. A lángok közül időnként hatalmas robbanás hangzott föl, amikor egy-egy benzines, vagy olajos hordó fölrobbant. A tűzoltók minden erőfeszítése ellenére a tűz három melléképületre és az olajraktár tetejére is átcsapott. Emberfeletti munkával mentették meg az olajraktárt, úgyhogy annak csak a teteje égett le.

A raktár épület és a gyárépület teljesen a lángok martalékává lett. Különösen nagy veszteség a nagyértékű gépeknek és azoknak a külföldi áruknak az elpusztulása miatt, amelyeket jelenleg be sem lehet szerezni. A gépek egy részét még alig

on eszébe átkelni az oceánon. Biztosítani kell, hogy a hadsereg és a tengerészet számára a gyárak egyetlen hónap alatt négyezer repülőgépet tudjanak előállítani.

Londonból jelentik: A Reuter jelentése szerint a londoni sajtó keddi száma részletesen foglalkozik Roosevelt elnök legutóbbi beszédével. Különösen kiemelik Roosevelt kijelentését az amerikai elszigeteltség elvének hiábavalóságáról. Megjegyzik, hogy ez nem nyújt alapot arra a föltevésre, hogy Amerikának a legcsekélyebb szándéka is lenne a beavatkozásra, de arra mindenesetre számítani lehet, hogy a szövetségeseknek küldendő anyagi támogatást hathatósabban fogják végrehajtani. Az amerikai kormány éppúgy, mint a közvélemény továbbra is ellenzi, hogy expedíciós haderőt küldjenek Európába, de egyre jobban erősödik az a mozgalom, mely a semlegességről a nemhadviselő álláspont-ra kíván helyezkedni és a szövetségesek támogatását sürgeti. Már is intézkedések történtek a szövetségesek repülőgéprendelésének gyorsított kielégítésére és bizonyos, hogy ha tényleg nem is de lényegében a semlegességi törvény mindinkább holt betűvé válik.

Kanada huszonnégyórás munkaidővel erősíti légi erejét.

Párizsból jelentik: A Havas iroda ottavai jelentése szerint Mackenzie-King kanadai miniszterelnök az alsóházban kijelentette, hogy tekintettel a jelenlegi európai helyzetre, a kanadai légi haderőt, haladéktalanul növelni fogják. Bejelentette, hogy a megnövekedett hadaró szükségletének ellátása miatt a hadiüzemekben napi 24 óra lesz a munkaidő.

A legujabb német hadijelentés: Duoi és Denain elesett.

Berlinből jelentik: A német véderő főparancsnoksága közli kedden délután 3 órakor:

A flandriai nagy csatának gyümölese megértett. Miután Belgiumban harcoló csapataink Thielt városát elfoglalták, a belga haderő teljes egészében megadta magát.

A francia és angol hadsereg ellen folytatjuk a harcot.

Észak-Franciaországban Valenciennes közelében a francia határerődítményeket áttörtük és elfoglaltuk. Douai és Denain francia városokat elfoglaltuk. Dünnkirchen előtt egy ellenséges cirkáló bombával elsüllyesztettünk. Ugyancsak elsüllyesztettünk egy torpedórombolót és egy ellenséges tengeralattjárót. A tegnapi nap 91 ellenséges repülőgépet semmisítettünk meg. A mi veszteségünk 21 gép.

két hónapja szerelték fel. A még felbecsülhetetlen kár valószínűleg többmillióra rug. A tűz oka is ismeretlen, a gyár területén nem volt szabad dohányozni. A kár egyrésze biztosítás útján megterül.

Szerencsétlenség érte a Cluj-oradeai gyorsvonatot

Oradea-Nagyvárad. Saját tud. Kedden a déli órákban olyan hírek terjedtek el Nagyváradon, hogy a Kolozsvárról indított gyorsvonatot, melynek délelőtt féltizenegy órakor kellett volna megérkeznie, Csucsá állomás közelében szerencsétlenség érte. A vonat összeütközött egy másik szerelvényvel.

A szerencsétlenségről lapzártáig nem sikerült bővebb részleteket szereznünk.

Egy legujabb értesülés szerint Csucsá közelében hegyecsuszamlás történt és ez okozta a szerencsétlenséget. A nagyvárad állomásról segélyvonatot küldtek ki a színhelyre.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea-Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

GENZURAT